

Strategia Rozwoju

Gminy Wielgomłyny do 2032 roku

Projekt

Listopad 2023 r.

**Opracowanie wykonano
przez zespół konsultantów**

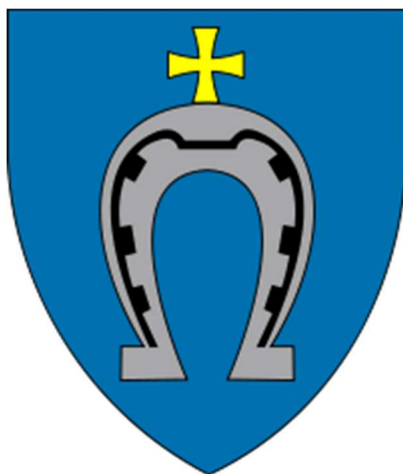

**przy współpracy pracowników
Urzędu Gminy Wielgomłyny**

Spis treści

WSTĘP	6
UWARUNKOWANIA, WNIOSKI Z DIAGNOZY SPOŁECZNO – GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ	9
UWARUNKOWANIA I METODYKA OPRACOWANIA STRATEGII	9
WNIOSKI Z DIAGNOZY SPOŁECZNO – GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ	10
ANALIZA SWOT	12
ZAŁOŻENIA PLANISTYCZNE GMINY WIELGOMĘLNY	15
OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO 2030	15
WIZJA I MISJA ROZWOJU	20
CELE STRATEGICZNE ROZWOJU GMINY WIELGOMĘLNY	22
MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNEJ GMINY WIELGOMĘLNY	25
PLAN PROJEKTÓW INWESTYCYJNYCH	34
PLAN PROJEKTÓW NIEINWESTYCYJNYCH	41
REZULTATY PLANOWANYCH PROJEKTÓW	44
ZGODNOŚĆ STRATEGII ROZWOJU GMINY WIELGOMĘLNY Z AKTUALNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI NA POZIOMIE EUROPEJSKIM, KRAJOWYM, REGIONALNYM	49
SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII ROZWOJU GMINY WIELGOMĘLNY	60
REALIZACJA, MONITORING I EWALUACJA	60
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	62

Gmina Wielgomłyny

Bogumiła
Dyktyńska

Wójt Gminy

Anna
Jagućik

Skarbnik Gminy

Mieczysław
Zyskowski

Sekretarz Gminy

Rada Gminy Wielgomłyny

Kadencja 2018 - 2024

Skład osobowy

Wrona Marcin - Przewodniczący Rady

Wieczorek Arkadiusz - W-ce Przewodniczący Rady

Wiaźlak Stanisław - W-ce Przewodniczący Rady

Barański Stanisław

Dębski Andrzej

Kopera Paweł

Liczberski Antoni

Ormańska Anna

Przybyła Ireneusz

Rembielak Sławomir

Rzeszot Zbigniew

Sandelewska Elżbieta

Skraboń Krzysztof

Szymczyk Barbara

Trzeciak Alicja

Wstęp

Strategia rozwoju gminy jest niezwykle istotnym narzędziem planowania i zarządzania rozwojem lokalnym. Jej potrzeba wynika z licznych wyzwań i złożoności, jakie stoją przed współczesnymi gminami. Gmina, jako podstawowa jednostka samorządu terytorialnego, odgrywa kluczową rolę w codziennym życiu mieszkańców, dlatego właściwe planowanie jej rozwoju jest nie tylko pożądaną, ale wręcz niezbędną. Strategia ma pozytywny wpływ na rozwój samorządu i przyczynia się do:

- Skuteczne zarządzanie zasobami: Strategia rozwoju gminy pomaga efektywnie gospodarować dostępnymi zasobami, takimi jak budżet, infrastruktura, kadra zarządzająca oraz środowisko naturalne. Dzięki temu można unikać marnotrawstwa zasobów i kierować je na projekty, które przynoszą największe korzyści dla mieszkańców;
- Długoterminowe planowanie: Działania gminy nie powinny ograniczać się tylko do bieżących problemów i potrzeb. Strategia rozwoju pozwala na określenie celów i priorytetów na dłuższą metę, co umożliwia gminie przygotowanie się do przyszłych wyzwań i zmian;
- Wspieranie zrównoważonego rozwoju: Strategia rozwoju gminy może uwzględniać aspekty ekonomiczne, społeczne i środowiskowe, co pozwala na dążenie do zrównoważonego rozwoju. W ten sposób gmina może rozwijać się, jednocześnie dbając o środowisko i poprawę jakości życia mieszkańców;
- Ułatwianie pozyskiwania funduszy zewnętrznych: Posiadanie spójnej strategii rozwoju gminy zwiększa szanse na pozyskiwanie środków zewnętrznych, takich jak dotacje czy inwestycje prywatne. Inwestorzy i agencje finansujące często wymagają od gminy sprecyzowanego planu rozwoju;
- Partycypacja społeczna: Proces tworzenia strategii rozwoju gminy często angażuje mieszkańców i różne interesy lokalne. To pozwala na uwzględnienie różnorodnych perspektyw i potrzeb społeczności, co przekłada się na większą akceptację planów rozwoju;
- Monitorowanie postępów: Strategia rozwoju gminy stanowi ramy, które pozwalają na regularne monitorowanie postępów i ewentualne dostosowanie działań do zmieniających się warunków. To pomaga gminie utrzymać kurs w kierunku osiągnięcia założonych celów.

W związku z powyższymi korzyściami, strategia rozwoju gminy staje się kluczowym narzędziem dla lokalnych władz samorządowych, pozwalając im skutecznie kierować

rozwojem swojego obszaru i tworzyć lepsze warunki życia dla mieszkańców. Dlatego też jej opracowanie i skrupulatne wdrożenie stanowią fundamentalny krok w procesie zarządzania gminą.

Strukturę i kształt Strategii Rozwoju Gminy Wielgomłyny do 2032 r. definiuje ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U.2023.40) która stanowi, że strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy oraz określa w szczególności:

- I. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
- II. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
- III. Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
- IV. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
- V. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
- VI. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz.U. 2022.2094) wraz z zakresem planowanych działań;
- VII. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
- VIII. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
- IX. Ramy finansowe i źródła finansowania.

Strategia Rozwoju Gminy Wielgomłyny została przygotowana zgodnie z powyższymi zapisami. Zgodnie z art. 10f. 1. ustawy o samorządzie gminnym: Rada gminy, w drodze uchwały, określa szczegółowy tryb i harmonogram opracowania projektu strategii rozwoju gminy, w tym tryb konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. (t. j. Dz.U.2023.1259) o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Ponadto jednym z elementów wynikających ze zmian legislacyjnych jest wymóg podjęcia działań konsultacyjnych z interesariuszami zewnętrznymi w formie konsultacji horyzontalnych (m.in. sąsiednie gminy) i wertykalnych: proces opiniowania Strategii w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa przez zarząd województwa (art. 10f. 1-3. Ustawy o samorządzie gminnym).

Strategia rozwoju gminy określa scenariusz rozwoju dla danej jednostki samorządu terytorialnego. Dokument definiuje cele strategiczne, ale również wskazuje konkretne grupy projektów, zadania inwestycyjne i społeczne umiejscowione w określonym przedziale

czasowym. Niniejszym dokument został przygotowany na okres obowiązywania nowego budżetu Unii Europejskiej zgodnie z perspektywą finansową na lata 2021 – 2027 włączając w to zasadę N + 3. Opracowanie strategii jest ważne z punktu widzenia zmieniającej się sytuacji geopolitycznej, społeczno-gospodarczej kraju, województwa, powiatu oraz samej gminy. Nowa rzeczywistość wywołana skutkami pandemii wirusa SARS-CoV-2 sprawia, że samorządy już stoją przed trudnym wyzwaniem poprawy sytuacji po okresie przymusowego zamrożenia gospodarki. Dodatkowo dochodzą niepokoje związane z agresją Federacji Rosyjskiej na Ukrainę, co spowodowało realne zagrożenie dla pokoju w Europie. Skutki trwającej wojny są nieprzewidywalne, choć na pewno mają i dalej będą miały wpływ na rynek surowców, rosnącą inflację i ryzyko stagflacji w Polsce.

Realizacja założeń strategii jest związana z możliwościami pozyskiwania środków krajowych i europejskich. Jej wdrażanie przypadnie na nowy okres programowania Unii Europejskiej oraz możliwościami związanymi z pozyskiwaniem funduszy strukturalnych w perspektywie finansowej na lata 2021 – 2027.

Planowanie i zarządzanie w samorządach w oparciu o dokumenty strategiczne jest podstawą efektywnego administrowania oraz współpracy samorządowej, ułatwia pozyskiwanie środków zewnętrznych, w tym dotacji przeznaczonych na realizację określonych projektów. Strategia pozwala na koordynowanie działań różnych instytucji działających w sferach społecznych oraz gospodarczych na terenie gminy oraz integruje te podmioty wokół priorytetowych kierunków działań. Dokument określa priorytety i cele polityki rozwoju społeczno-gospodarczego prowadzonego na terenie gminy. Strategia stanowi również podstawę do opracowania i wdrożenia projektów współfinansowanych ze środków krajowych i strukturalnych Unii Europejskiej takich jak: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Rolny na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, Europejski Fundusz Społeczny i innych m.in. Europejskiego Instrumentu Odbudowy, funduszy norweskich i funduszy Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Strategia pełni następujące funkcje:

- kierunkową dla władz gminnych, środowisk naukowych i biznesowych, organizacji pozarządowych oraz innych instytucji, ale także dla wszystkich mieszkańców gminy;
- koordynacyjną dla innych dokumentów programowych i planistycznych na poziomie gminnym;
- informacyjną dla mieszkańców, inwestorów, partnerów;
- promocyjną w kontekście lokalnym, regionalnym, krajowym oraz ponadnarodowym.

Strategia powstała zgodnie z nowymi przepisami, 12 listopada 2020 r. weszła w życie nowelizacją Ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju – podstawowego aktu prawnego, który reguluje w Polsce politykę rozwoju. Uchwalona w lipcu 2020 roku nowela

nadaje nowy kształt systemowi strategicznego zarządzania krajem i wprowadza nowe instrumenty polityki regionalnej. Na szczeblu lokalnym potwierdzono praktykę opracowywania i uchwalania strategii rozwoju gminy: wiele samorządów terytorialnych przygotowywało dotychczas strategie rozwoju, jednak nie były one osadzone w przepisach prawnych. Punktem wyjścia do prac nad strategią było opracowanie Diagnozy społeczno – gospodarczej i przestrzennej. Jej zadaniem było scharakteryzowanie potencjału społeczno-ekonomicznego gminy w kontekście głównych kierunków jej rozwoju, uwzględniając przy tym przestrzenne uwarunkowania środowiskowo-infrastrukturalne. Diagnoza strategiczna jest kanwą do opracowania kierunków działań, a następnie celów strategicznych i celów operacyjnych.

Uwarunkowania, wnioski z diagnozy społeczno – gospodarczej i przestrzennej

Uwarunkowania i metodyka opracowania strategii

Strategia została opracowana przy wykorzystaniu eksperckiego modelu tworzenia planów strategicznych dla jednostek samorządu terytorialnego. Dzięki temu dokument ten jest niezależnym źródłem informacji i wiedzy dotyczącej rozwoju Gminy Wielgomłyny.

Metodologia prac nad strategią została podzielona na 4 etapy:

Etap I, którym była diagnoza stanu, miał charakter eksperckiej pracy i polegał na opracowaniu diagnozy społeczno-gospodarczej i przestrzennej gminy. Ta diagnoza jest osobnym dokumentem, który stanowi fakultatywny załącznik do samej strategii. Opisano w nim stan zasobów oraz tendencje rozwojowe w obszarze przestrzenno-przyrodniczym, społecznym i gospodarczo-finansowym.

Etap II obejmował przeprowadzenie analizy strategicznej, opierając się głównie na wynikach spotkań eksperckich oraz wywiadach z pracownikami urzędu. W ramach tego etapu przeprowadzono:

- ✓ Wprowadzenie i wstępne prace analityczne;
- ✓ Omówienie metodyki procesu budowania strategii rozwoju przy użyciu metody eksperckiej;
- ✓ Przegląd uwarunkowań mających wpływ na sytuację gminy, zebranie opinii i spostrzeżeń uczestników spotkań;
- ✓ Analizę SWOT;
- ✓ Określenie wizji i misji gminy;

- ✓ Formułowanie celów związanych z różnymi wyzwaniami;
- ✓ Określenie założeń organizacyjnych dla poszczególnych projektów.

Etap III polegał na opracowaniu strategii zgodnie z wymaganą strukturą, opisanu zgodności strategii z dokumentami strategicznymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz ustaleniu procedur implementacji, monitorowania i aktualizacji dokumentu.

Etap IV skupiał się na uczestnictwie interesariuszy w procesie konsultacji dokumentu. Zapisy zostały zweryfikowane, a proponowane zmiany i uzupełnienia zostały wprowadzone. Projekt strategii został przedstawiony do konsultacji sąsiednim gminom, Urzędowi Marszałkowskiemu w Łodzi, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Łodzi, Państwowej Wojewódzkiej Inspekcji Sanitarnej w Łodzi oraz Państwowemu Gospodarstwu Wodnemu Wody Polskie w Warszawie.

Przeprowadzona diagnoza pozwala na weryfikację obecnego położenia społeczno-gospodarczego gminy, co umożliwia określenie pożądanej przyszłości w postaci wizji rozwoju. Wizja ta składa się z ustalonych celów strategicznych, które są gwarancją spełnienia tej wizji. Misja rozwoju jest dedykowana całej społeczności lokalnej i opiera się na zespole wartości jednoczących ją wokół wspólnej idei rozwojowej.

Dodatkowo, wyzwania stanowią łącznik pomiędzy wizją, misją a skonkretyzowanymi celami. W warstwie wykonawczej uwzględniono, że nie zawsze jest możliwe osiągnięcie docelowego stanu przy dostępnych zasobach, dlatego przeprowadzono sukcesywne uzgodnienia, zmiany i modyfikacje, co doprowadziło do ostatecznej identyfikacji wizji, misji i celów.

Zaprezentowana strategia jest dokumentem perspektywicznym i długofalowym, wskazującym priorytety i narzędzia realizacji, które wydają się najbardziej obiecujące dla rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Wielgomłyny w najbliższych latach. Strategia będzie podlegać aktualizacji, ewaluacji i monitorowaniu, aby nadal odpowiadać potrzebom gminy i jej mieszkańców.

Wnioski z diagnozy społeczno – gospodarczej i przestrzennej

Gmina Wielgomłyny prowadzi politykę rozwoju poprzez realizację racjonalnej i adekwatnej do możliwości finansowych gminy polityki inwestycyjnej. Realizowane projekty są głównie współfinansowane przez środki krajowe m.in. z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi, dotacje celowe z Łódzkiego Urzędu Marszałkowskiego, Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych oraz z Rządowego Funduszu Polski Ład, ale także z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014 – 2020 i Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014 – 2020. Gmina przygotowała

dokumenty planistyczne w celu realizacji polityki rozwoju regionalnego oraz aplikowania o fundusze zewnętrzne, które stanowiły podstawę aplikowania o środki europejskie. Strategia Rozwoju Wielgomłyny na lata 2015–2023, opracowana w tym czasie, zawiera cele strategiczne oraz projekty inwestycyjne i społeczne.

W obszarze przekształcania gospodarki na niskoemisyjną oraz poprawy efektywności energetycznej, kluczową rolę odgrywał opracowany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej. Od 2015 roku gmina stopniowo realizuje przyjęte cele i z nimi związane projekty, choć niektóre z nich wymagają dalszego oczekiwania na wdrożenie.

W Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2023 oraz w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030, gmina Wielgomłyny została uznana za obszar zagrożony trwałą marginalizacją ze względu na sytuację społeczno-gospodarczą. Została włączona w obszar tzw. aktywnej integracji, co ma na celu pobudzenie rozwoju obszarów zaniedbanych i umożliwienie aktywnej integracji gmin wiejskich, przyczyniając się do zrównoważonego rozwoju całego województwa.

Synteza diagnozy społeczno-gospodarczej i przestrzennej wskazuje na konieczność działań w różnych sferach:

Infrastruktura techniczna:

1. Rozwój i budowa sieci kanalizacji sanitarnej;
2. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków;
3. Dalsza rozbudowa sieci wodociągowej;
4. Inwestycje w infrastrukturę drogową;
5. Budowa instalacji odnawialnych źródeł energii dla potrzeb produkcji energii elektrycznej i ciepłej;
6. Termomodernizacje budynków użyteczności publicznej.

Sfera społeczna i edukacyjna:

1. Wsparcie rozwoju szkół podstawowych;
2. Stworzenie systemu opieki dla dzieci do 3 lat;
3. Przeciwdziałanie zjawiskom patologicznym;
4. Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu;
5. Wdrożenie e-usług i możliwości załatwiania spraw urzędowych zdalnie;
6. Organizacja zajęć dodatkowych i hobbystycznych.

Sfera gospodarcza:

1. Informowanie przedsiębiorców o możliwościach ubiegania się o dotacje;
2. Promocja możliwości rozwoju biznesu w obszarze turystyki.

Rynek pracy:

1. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy;
2. Monitorowanie rynku pracy na obszarze gminy.

Turystyka:

1. Wykorzystanie potencjału walorów na obszarze gminy;
2. Współpraca międzygminna;
3. Wsparcie rozwoju agroturystyki.

Na podstawie diagnozy zostały zidentyfikowane zagrożenia i problemy, które stanowią wyzwania dla rozwoju gminy. Gmina powinna skoncentrować się na poprawie jakości życia mieszkańców, promocji, poprawie infrastruktury, ochronie środowiska, wsparciu infrastruktury kulturalnej i społecznej, aktualizacji polityki przestrzennej, oraz rozwoju rekreacji i sportu. Dodatkowo, gmina powinna podjąć działania mające na celu zatrzymanie depopulacji oraz zwalczanie wykluczenia cyfrowego.

Analiza SWOT

Kluczowym etapem prac, z punktu widzenia podsumowania diagnozy w gminie oraz formułowania celów rozwojowych, jest analiza zasobów wewnętrznych gminy i jej otoczenia zewnętrznego w celu identyfikacji szans i zagrożeń dla dalszego rozwoju. Do przeprowadzenia tych działań wykorzystano analizę SWOT, będącą jedną z najpopularniejszych technik analitycznych służącą do porządkowania informacji. Skrót SWOT pochodzi od angielskich słów: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse), Threats (zagrożenia). Ocena zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych czynników mających wpływ na powodzenie planu strategicznego stanowi użyteczne narzędzie do przeprowadzenia analizy zasobów i otoczenia gminy, a także określenia priorytetów rozwoju. W analizie, atuty i słabe strony traktowane są jako czynniki wewnętrzne, na które społeczność lokalna ma

wpływ, natomiast szanse i zagrożenia stanowią czynniki zewnętrzne, zlokalizowane zarówno w otoczeniu bliższym, jak i dalszym gminy.

Poniższa tabela prezentuje czynniki wewnętrzne i zewnętrzne dla gminy Wielgomłyny w kontekście zdefiniowania kluczowych elementów polityki rozwoju. Wskazane czynniki mają za zadanie dostarczyć podstawy do zdefiniowania celów i projektów do realizacji.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Lokalizacja w malowniczej dolinie rzeki Pilicy	Niewystarczająca promocja turystyczna
Urokliwe obszary naturalne i krajobrazowe	Mała popularność gminy, jako ciekawej destynacji turystycznej
Rozwijająca się infrastruktura wspierająca turystykę: pole kempingowe, agroturystyka, wypożyczalnia kajaków	Wymagające doinwestowania zagospodarowania turystyczne, mała liczba firm, osób zajmujących się turystyką m.in. usługi noclegowe, gastronomia, spływy kajakowe
Sprzyjające warunki dla krótkoterminowej i wiejskiej turystyki weekendowej	Zanieczyszczenie środowiska
Dobrze skomunikowane miejsce, łączące się z innymi większymi gminami, takimi jak Przedbórz i Sulejów	Potrzeba inwestycji poprawiających stan środowiska przyrodniczego, w tym: budowa sieci kanalizacyjnej i budowa przydomowych oczyszczalni ścieków
Stabilna sytuacja finansowa gminy oraz racjonalne zarządzanie budżetem gminy	Potrzeba inwestycji w infrastrukturę drogową
Atrakcyjne tereny dla budownictwa jednorodzinnego	Brak ścieżek i ciągów pieszo – rowerowych
Funkcjonowanie i aktywność Gminnej Biblioteki oraz Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu	Stworzenie ciekawej oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci, młodzieży, dorosłych, w tym seniorów
Działalność organizacji pozarządowych	Wsparcie rozwoju szkół gminnych
Poprawa estetyki na obszarze gminy	Wymagająca rozbudowy infrastruktura sportowa i rekreacyjna m.in. place zabaw, siłownie zewnętrzne

Realizacja inwestycji poprawiających stan środowiska naturalnego, w tym efektywność energetyczną, odnawialne źródła energii	Wciąż niewielka ilość instalacji odnawialnych źródeł energii
Dobry stopień bezpieczeństwa publicznego	Migracja zarobkowa, edukacyjna
Funkcjonowanie ośrodka zdrowia	Brak na terenie gminy placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (np. świetlice środowiskowe)
Funkcjonowanie placówek edukacyjnych w gminie: szkoły podstawowe, punkt przedszkolny	Niewystarczający zakres świadczeń medycznych dostępnych w gminie
Aktywna działalność szkół udział w realizacji różnych przedsięwzięć wychowawczych, edukacyjnych	Wymagająca uzupełnienia oferta zajęć pozalekcyjnych dla dzieci
Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	Brak instytucjonalnej formy opieki na terenie gminy dla dzieci do 3 lat
Członkostwo w Lokalnej Grupie Działania Stowarzyszenie Dolina Pilicy	Niewystarczająca świadomość ekologiczna mieszkańców dotycząca wiedzy na temat odnawialnych źródeł energii, segregacji odpadów, szkodliwości pokryć azbestowych
SZANSE	
Fundusze z programów krajowych i unijnych	Opóźnienie w absorpcji środków unijnych
Stworzenie produktu turystycznego związanego z turystyką weekendową, agroturystyką	Kryzys gospodarczy, obawy firm przez inwestowaniem
Inwestorzy zewnętrzni zainteresowani rozwojem projektów, w tym turystycznych	Rosnące koszty realizacji inwestycji budowlanych
Rosnąca popularność turystyki aktywnej (kajakowej, rowerowej) i wiejskiej	Nieprzewidywalna sytuacja geopolityczna związana z trwającą wojną w Ukrainie oraz na Bliskim Wschodzie
Poprawa jakości życia mieszkańców dzięki inwestycjom	Rosnące koszty życia, energii, ubożenie społeczeństwa
Poprawa stanu środowiska dzięki rozwojowi OZE, kanalizacji	Rosnące koszty prowadzenie działalności gospodarczej
Dotacje na rozwój dla firm, rolników	Zjawisko migracji zarobkowej

Zmiany klimatu i związane z nimi ryzyko nieprzewidywalnych zjawisk atmosferycznych
--

Założenia planistyczne Gminy Wielgomłyny

Obszary Strategicznej Interwencji w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030

Zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju obszar strategicznej interwencji to określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania potencjałów rozwojowych, do którego kierowana jest interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, lub rozwiązania regulacyjne. W Strategii wskazano OSI dwojakiego rodzaju: krajowe oraz regionalne¹.

Polityka regionalna ma za zadanie wspieranie rozwoju wszystkich polskich regionów poprzez wzmocnienie regionalnych potencjałów rozwojowych. W strukturze przestrzennej całego są obszary, które ze względu na różne problemy wynikające ze struktury społeczno-gospodarczej, peryferyjnego położenia bądź utraty dotychczasowych funkcji nie w pełni wykorzystują swoje możliwości rozwojowe. Wymagają one dodatkowe wsparcia, systemu zachęt, działań aktywizujących, zorganizowanej współpracy interesariuszy².

¹ www.strategia.lodzkie.pl

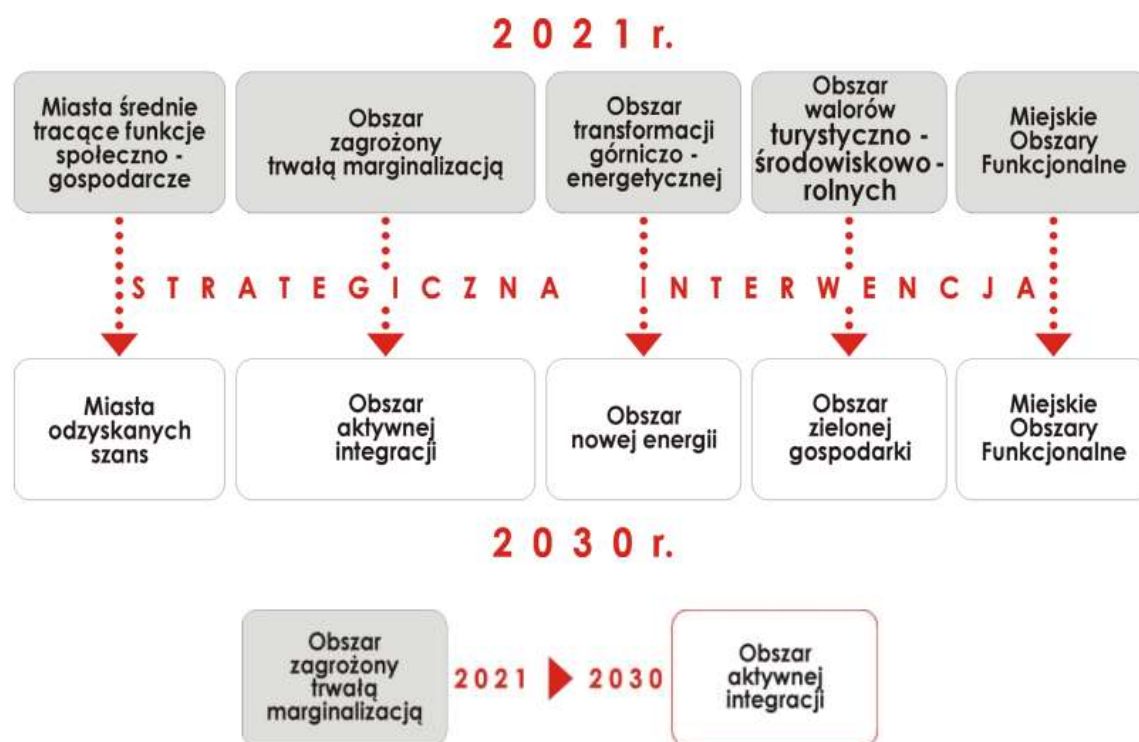
² <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/krajowa-strategia-rozwoju-regionalnego>

Obszary Strategicznej Interwencji w województwie łódzkim³

³ http://strategia.lodzkie.pl/wp-content/uploads/2021/05/SRWL-2030_6.05.2021_uchwalona.pdf

Zgodnie z przygotowanym w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 podziałem dotyczącym obszarów strategicznej interwencji obszar gminy Wielgomłyny został zakwalifikowany do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, które w strategii zostały określone jako obszar aktywnej integracji. Ponadto gmina należy także do obszaru tzw. zielonej gospodarki.

Celem dla gminy Wielgomłyny i innych gmin znajdujących się na tej liście jest odzyskanie właściwego kierunku rozwoju, odwrócenie negatywnych trendów społecznych i gospodarczych. Ma się to oczywiście odbywać przy wykorzystaniu dostępnych mechanizmów wsparcia ze środków krajowych i europejskich.

Na obszary aktywnej integracji składają się obszary zagrożone trwałą marginalizacją wskazane z poziomu krajowego zgodnie z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 oraz komplementarne do nich regionalne obszary zagrożone trwałą marginalizacją. Ogółem na terenie województwa wyróżniono 25 takich gmin, w tym 18 z poziomu krajowego (Burzenin, Błaszki, Grabów, Goszczanów, Daszyna, Dąbrowice, Klonowa, Krośniewice, Łanięta, Masłowice, Nowe Ostrowy, Oporów, Przedbórz, Sadkowice, Uniejów, **Wielgomłynny**, Żychlin, Żytno) oraz 7 gmin z poziomu regionalnego (Aleksandrów, Budziszewice, Czerniewice, Łęki Szlacheckie, Ręczno, Żarnów, Żelechlinek). Obszary zagrożone trwałą marginalizacją charakteryzują się niską atrakcyjnością osadniczą, problemami demograficznymi, słabą dostępnością komunikacyjną, brakami w infrastrukturze komunalnej, niskim poziomem przedsiębiorczości, bezrobociem i obniżonym poziomem zamożności mieszkańców⁴.

Na obszarach zagrożonych trwałą marginalizacją działania powinny zmierzać do zainicjowania nowych impulsów rozwojowych, wzmocnienia istniejących potencjałów i ich aktywnej integracji we wszystkich aspektach rozwoju społeczno-gospodarczego.

⁴ <https://strategia.lodzkie.pl/strategia-rozwoju-wl-2030/>

Najważniejsze działania obejmują m.in.: rozwój lokalnej przedsiębiorczości, poprawę dostępności komunikacyjnej, w szczególności w zakresie rozwoju transportu publicznego, działania w zakresie aktywizacji zawodowej, poprawy kwalifikacji mieszkańców, integracji społecznej oraz rozwój infrastruktury technicznej (w szczególności wodno-kanalizacyjnej i teleinformatycznej), poprawę dostępu do podstawowych usług publicznych⁵.

OSi Obszar Zielonej Gospodarki obejmuje 94 gmin położonych poza Miejskimi Obszarami Funkcjonalnymi, z dominującą funkcją rolniczą, przyrodniczą oraz predysponowanych do rozwoju turystyki ze względu na: potencjał endogeniczny środowiska przyrodniczego (doliny rzek, obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo) i dziedzictwa kulturowego (obszary i obiekty zabytkowe), a także zagospodarowanie turystyczne. W gminach, w których potencjał rolnictwa jest wysoki, grunty rolne powinny być chronione, a wiodąca funkcja rozwijana. Istotne będą działania związane z prowadzeniem racjonalnej gospodarki rolnej, w tym m.in. właściwym doбором upraw dostosowanych do warunków środowiskowych, wykorzystaniem potencjału produkcyjnego trwałych użytków zielonych dla produkcji zwierzęcej, racjonalnym stosowaniem nawożenia i środków ochrony roślin. W zakresie zwiększania opłacalności produkcji rolnej istotne będzie polepszanie struktury gospodarstw rolnych, wprowadzanie nowych technologii i innowacji, inwestycje we wzrost produktywności, rozwijanie współpracy rolników między sobą i branżą przetwórstwa, rozwój rynków lokalnych i targowisk. Ważnym kierunkiem działań będzie wspieranie przetwórstwa rolno-spożywczego. Na obszarze gmin położonych w sąsiedztwie obszarów chronionych i cennych przyrodniczo wskazaniem dla gospodarowania będzie system rolnictwa zrównoważonego, produkcja żywności wysokiej jakości, w tym rozwój produkcji ekologicznej. Istotne będzie również wspieranie działań umożliwiających dywersyfikację gospodarczą tych obszarów związanych m.in. z rozwojem turystyki aktywnej, wspieraniem bazy turystycznej (w tym ekoturystyki i agroturystyki), rozbudową szlaków turystycznych i infrastruktury rowerowej, kreowaniem marki i popytu na usługi balneologiczne, uzdrowiskowe i rehabilitacyjne, budowaniem zintegrowanych produktów turystycznych opartych na walorach kulturowych i przyrodniczo-krajobrazowych oraz kultywowaniu tradycji, wykreowaniem wizerunku obszarów jako atrakcyjnych turystycznie, które będą sprzyjać budowaniu rozpoznawalnej marki turystycznej województwa. Zarówno dla rozwoju funkcji rolniczej, jak i turystycznej ważne będą działania związane z ochroną i poprawą jakości środowiska oraz wzmocnieniem odporności OSi na zmiany klimatu i zagrożenia naturalne. Wymagać to będzie interwencji z zakresu m.in. zwiększania zdolności retencyjnych zlewni (m.in. wprowadzania zalesień, zakrzewień, zadrzewień, budowy i modernizacji zbiorników wodnych, rozwoju systemów melioracyjnych, odtwarzania oczek wodnych i mokradeł) oraz rozwiązań

⁵ Tamże.

ukierunkowanych na ochronę środowiska (m.in. poprawę czystości wód, w tym tworzenie wysokoefektywnych stref ekotonowych, renaturalizację siedlisk i cieków wodnych, zwiększanie powierzchni obszarów objętych ochroną prawną), a także inwestycji w infrastrukturę przeciw zagrożeniom (m.in. przeciwpowodziową, przeciwpożarową)⁶.

Obszar Zielonej Gospodarki⁷

Wizja i misja rozwoju

Wizja rozwoju gminy to długoterminowa idea lub cel, który gmina stara się osiągnąć w przyszłości. Jest to szczegółowy opis pożądanego stanu gminy, określający, jak gmina chce wyglądać za kilka lub kilkanaście lat. Wizja rozwoju gminy służy jako punkt odniesienia i inspiracja do podejmowania działań oraz podejmowania decyzji, mających na celu realizację celów i aspiracji społeczności lokalnej. Wizja rozwoju gminy obejmuje zazwyczaj aspekty społeczne, gospodarcze, środowiskowe i kulturowe, uwzględniając aspiracje i potrzeby mieszkańców, oraz zrównoważony rozwój gospodarczy i infrastrukturalny. Wizja ta służy jako

⁶ http://strategia.lodzkie.pl/wp-content/uploads/2021/05/SRWL-2030_6.05.2021_uchwalona.pdf

⁷ Tamże.

motywacja dla władz lokalnych i społeczności, aby wspólnie dążyć do osiągnięcia określonych celów rozwojowych i poprawy jakości życia w gminie.

Wizja dla gminy Wielgomłyny jest stworzenie dynamicznego i zrównoważonego środowiska, w którym mieszkańcy cieszą się wysoką jakością życia, a obszar ten staje się atrakcyjnym miejscem do życia, pracy i wypoczynku. Gmina dąży do osiągnięcia harmonii pomiędzy ochroną bogatej przyrody i krajobrazu, a rozwijającą się infrastrukturą i usługami. Poprzez promocję aktywności turystycznej i kulturalnej, gmina stawia sobie za cel stworzenie silnego wizerunku jako regionu o unikalnym dziedzictwie i atrakcyjnych możliwościach rekreacyjnych. Dążymy do budowy społeczności otwartej, solidarnej i aktywnej, gdzie innowacje oraz zrównoważony rozwój są kluczowymi priorytetami. Pragniemy, aby gmina Wielgomłyny była miejscem, w którym ludzie mogą rozwijać swoje talenty, cieszyć się wysokim standardem życia oraz jednocześnie pielęgnować i szanować dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze regionu.

Misja gminy to fundamentalna deklaracja określająca jej główne cele, wartości i zobowiązania wobec społeczności lokalnej. Jest to esencja celów, do których dąży gmina w codziennej pracy oraz w dłuższej perspektywie. Misja gminy definiuje podstawowe zadania i obszary, na których skupia się jej działalność, takie jak zapewnienie usług publicznych, ochrona środowiska, rozwój społeczny i gospodarczy, czy zachowanie dziedzictwa kulturowego. Misja służy jako punkt odniesienia dla władz lokalnych i pracowników gminy, pomagając im w podejmowaniu decyzji zgodnych z głównymi wartościami i celami społeczności lokalnej. Jest to rodzaj zobowiązania, które informuje o priorytetach gminy i stanowi wytyczną dla jej działań, aby sprostać oczekiwaniom i potrzebom mieszkańców oraz społeczności lokalnej.

Misja gminy Wielgomłyny jest zapewnienie dynamicznego rozwoju społeczno-gospodarczego opartego na zrównoważonym wykorzystaniu zasobów naturalnych oraz aktywizacji społeczności lokalnej. Poprzez skuteczne zarządzanie zasobami i środkami finansowymi, dążymy do stworzenia sprzyjającego środowiska dla innowacyjności, przedsiębiorczości oraz rozwoju infrastruktury turystycznej. Naszym celem jest również zapewnienie wysokiej jakości usług publicznych, promowanie kultury oraz dziedzictwa lokalnego, a także wspieranie ochrony środowiska naturalnego. Pragniemy stworzyć warunki sprzyjające rozwojowi lokalnej społeczności, z poszanowaniem tradycji i otwartością na nowe inicjatywy, tworząc tym samym atrakcyjne warunki życia dla obecnych i przyszłych mieszkańców gminy Wielgomłyny.

Cele strategiczne rozwoju Gminy Wielgomłyny

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy społeczno - gospodarczej, podsumowania wywiadów z władzami, pracownikami Urzędu Gminy Wielgomłyny zostały zdefiniowane główne wyzwania.

Rozwój Gminy o do 2030 roku ukierunkowany został na zrównoważony rozwój w następujących sferach: przestrzennej, społecznej i gospodarczym.

W celu ukazania hierarchii i powiązań łączących poszczególne poziomy planów operacyjnych, opisano je w następującym układzie:

- I. Wyzwania (odpowiadające na pytanie: co chcemy osiągnąć?)***
- II. Cele strategiczne i operacyjne (w jaki sposób to osiągniemy?)***
- III. Projekty (co zrobimy, żeby to osiągnąć ?)***

Strategia Rozwoju Gminy Wielgomłyny określa najważniejsze kierunki rozwoju gminy, będące odpowiedzią na wytypowane główne wyzwania rozwojowe. Chcąc zdefiniować kluczowe kierunki rozwoju oraz wytypować właściwe projekty do realizacji dla potrzeb niniejszej strategii dokonano analizy i pogrupowania zdiagnozowanych wyzwań w gminie Wielgomłyny w trzech najważniejszych wymiarach mianowicie społecznym, gospodarczym i przestrzennym.

Wyzwania rozwojowe dla gminy Wielgomłyny obejmują następujące obszary:

Wymiar społeczny:

- I. Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług edukacyjnych i opiekuńczych dla mieszkańców, zwłaszcza dzieci i osób starszych;
- II. Zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej poprzez inicjatywy integracyjne i rekreacyjne, mające na celu budowanie silniejszej wspólnoty;
- III. Przeciwdziałanie problemom społecznym, takim jak bezrobocie, ubóstwo i wykluczenie społeczne, poprzez programy aktywizacji zawodowej i społecznej;

Wymiar gospodarczy:

- I. Wspieranie lokalnego biznesu poprzez tworzenie korzystnego środowiska dla przedsiębiorczości, w tym poprzez dostęp do funduszy i szkoleń;
- II. Tworzenie ram dla rozwoju agroturystyki na terenie gminy;

- III. Dywersyfikacja gospodarki poprzez rozwój sektorów innowacyjnych i przemysłów przyszłościowych, takich jak branża technologiczna i zielona energia;
- IV. Wsparcie rozwoju innowacyjnego i konkurencyjnego rolnictwa;
- V. Stworzenie warunków dla zrównoważonego rozwoju gospodarczego, który równoważy wzrost ekonomiczny z ochroną środowiska i społecznej sprawiedliwości.

Wymiar przestrzenny:

- I. Efektywne zagospodarowanie przestrzenne, uwzględniające równowagę pomiędzy rozwojem miejskim a zachowaniem obszarów zielonych i terenów rolniczych;
- II. Poprawa infrastruktury transportowej, w tym dróg i ścieżek rowerowych, aby zwiększyć mobilność mieszkańców i ułatwić dostęp do różnych obszarów gminy;
- III. Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego gminy;
- IV. Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych, z uwzględnieniem zrównoważonego zarządzania zasobami naturalnymi i ochrony ekosystemów.

Działania ukierunkowane na rozwiązywanie tych wyzwań przyczynią się do zrównoważonego rozwoju gminy Wielgomłyny oraz poprawy jakości życia mieszkańców.

Wyzwania:

I. Lepsza jakość życia mieszkańców oraz konkurencyjność gminy dzięki budowie infrastruktury technicznej.

II. Ochrona środowiska - dostosowanie się do zmian klimatycznych poprzez efektywną gospodarkę zasobami i redukcję emisji gazów cieplarnianych.

III. Wspieranie przedsiębiorczości - udzielanie pomocy osobom oraz podmiotom zainteresowanym inwestycjami na obszarze gminy, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju turystyki i rekreacji.

IV. Lokalny rozwój kierowany przez społeczność.

Wyzwanie I. Podniesienie jakości życia mieszkańców oraz konkurencyjności gminy poprzez rozbudowę infrastruktury technicznej:

Cel strategiczny: Podniesienie jakości życia mieszkańców gminy poprzez dbałość o wizerunek gminy oraz stworzenie przestrzeni przyjaznej do życia, pracy i wypoczynku:

Cel 1.1. Budowa kanalizacji sanitarnej;

Cel 1.2. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków;

Cel 1.3. Remonty, modernizacje, przebudowy, rozbudowy, termomodernizacje budynków

użyteczności publicznej;

Cel 1.4. Budowa, przebudowa, rozbudowa infrastruktury drogowej;

Cel 1.5. Budowa, rozbudowa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej;

Cel 1.6. Dopuszczenie szkół i przedszkoli, organizacja zajęć dodatkowych;

Cel 1.7. Zapewnienie oferty kulturalnej i spędzania wolnego czasu dla dzieci, młodzieży, seniorów, osób aktywnych zawodowo;

Cel 1.8. Rewitalizacja obszarów : nasadzenia zieleni, uporządkowanie przestrzeni publicznej;

Cel 1.9. Wsparcie rozwoju przewodowej i bezprzewodowej infrastruktury telekomunikacyjnej.

Wyzwanie II. Ochrona środowiska - dostosowanie się do zmian klimatycznych poprzez efektywną gospodarkę zasobami i redukcję emisji gazów cieplarnianych:

Cel strategiczny: Poprawa stanu środowiska przyrodniczego:

Cel 2.1. Budowa, rozbudowa instalacji odnawialnych źródeł energii;

Cel 2.2. Poprawa energetyczna obiektów publicznych i prywatnych;

Cel 2.3. Wymiana źródeł ciepła na ekologiczne;

Cel 2.4. Usuwanie wyrobów zawierających azbest;

Cel 2.5. Uporządkowanie gospodarki odpadami, likwidacja dzikich wysypisk, promocja gospodarki odpadami w obiegu zamkniętym ;

Cel 2.6 Ochrona bioróżnorodności;

Cel 2.7. Przeciwdziałanie degradacji środowiska, w tym ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych;

Cel 2.8. Działania adaptacyjne i mitygacyjne związane ze zmianami klimatu: zapobieganie negatywnym zjawiskom związanym ze skutkami susz i niedoborami wody, promowanie wykorzystywania wody deszczowej, poprawa zdolności retencyjnych, prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej, implementacja zalesień i zadrzewień;

Cel 2.9. Wsparcie rozwoju infrastruktury przeciwważeniowej i przeciwpowodziowej;

Cel. 2.10. Ochrona dziedzictwa kulturowego; ochrony zabytków;

Cel. 2.11. Stworzenie ram do ochrony wód przez zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł rolniczych – promocja zasad Dobrej Praktyki Rolniczej⁸

Wyzwanie III. Wspieranie przedsiębiorczości - udzielanie pomocy osobom oraz podmiotom zainteresowanym inwestycjami na obszarze gminy, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju turystyki i rekreacji:

Cel strategiczny: Wsparcie rozwoju lokalnej gospodarki i przedsiębiorstw:

Cel 3.1. Informacje dla potencjalnych beneficjentów o możliwościach pozyskiwania dotacji ze

⁸ https://www.itp.edu.pl/pw/PW2016/files/2.-KDPR_Piku-

[a.pdf#:~:text=Zbi%C3%B3r%20zalece%C5%84dobrej%20praktyki%20rolniczej%20obejmuje%20co%20najmniej%20wskaz%C3%B3wki,stat%20substancji%20od%C5%BCywanych%20do%20wody%20na%20dopuszczalnym%20poziomie.](#)

środków zewnętrznych;

Cel 3.2. Promocja gminy, dbanie o relacje z otoczeniem społeczno - gospodarczym;

Cel 3.3. Wsparcie dla rozwoju ekologicznego, innowacyjnego i konkurencyjnego sektora rolnego;

Cel 3.4. Realizacja polityki przestrzennej zgodnie z nowymi przepisami przygotowanie Planu ogólnego gminy;

Cel 3.5. Przebudowa systemów melioracyjnych odwadniających na odwadniająco – nawadniające z uwzględnieniem systemów małej retencji, zachowania trwałych użytków zielonych i uprawy międzyplonów.

Wyzwanie IV. Rozwój lokalny kierowany przez społeczność:

Cel strategiczny: Udział mieszkańców w życiu gminy poprzez udział w realizacji wspólnych przedsięwzięć:

Cel 4.1. Wzmacnianie aktywności seniorów w życiu gminy;

Cel 4.2. Realizacja programów promujących zdrowie oraz zachęcanie mieszkańców do udziału w badaniach profilaktycznych;

Cel 4.3. Współpraca z organizacjami pozarządowymi;

Cel 4.4. Umożliwienie dostępu do usług publicznych online;

Cel 4.5. Wsparcie powrotu kobiet na rynek pracy po okresie urlopu macierzyńskiego poprzez zapewnienie opieki dla dzieci do 3 lat – żłobka oraz klubu malucha;

Cel 4.6. Promowanie edukacji ekologicznej oraz kształtowanie postaw chroniących środowisko;

Cel 4.7. Organizacja regularnych wydarzeń kulturalnych, rozrywkowych i sportowych;

Cel 4.8. Prowadzenie szkoleń dla pracowników administracji samorządowej i jednostek podległych.

Model struktury funkcjonalno – przestrzennej Gminy Wielgomłyny

Celem polityki przestrzennej gminy jest podnoszenie standardów i warunków życia mieszkańców i sprawności funkcjonowania struktur przestrzennych przez wykorzystywanie terytorialnych warunków rozwoju i przeciwdziałanie degradacji istniejących walorów.

Dotychczas podstawowym narzędziem kształtowania polityki przestrzennej w systemie aktów planistycznych w Polsce są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Zgodnie z art. 4 ust 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r (t.j. Dz.U.2023.977) o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego następuje ustalenie przeznaczenia terenu, rozmieszczenie inwestycji celu publicznego oraz określenie sposobów zagospodarowania i warunków zabudowy danego terenu. Miejscowy

plan zagospodarowania przestrzennego sporządzało się obowiązkowo, jeżeli wymagały tego przepisy odrębne (m.in. prawo lotnicze, ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych, ustawa o lecznictwie uzdrowiskowym itp.), dla pozostałych terenów uchwalany był fakultatywnie.

W dniu 7 lipca 2023 r. Sejm uchwalił ustawę o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw, która w dniu 24 lipca 2023 r. została podpisana przez Prezydenta. Ustawa została ogłoszona w Dzienniku Urzędowym w dniu 24 sierpnia 2023 r. Przepisy wejdą w życie 24 września 2023 r. Są to zmiany dość znaczące. Reforma systemu planowania i zagospodarowania przestrzennego ma na celu zapewnienie zrównoważonego rozwoju kraju przy zachowaniu ładu przestrzennego i uwzględnieniu interesu publicznego. Istotne jest uproszczenie procesu inwestycyjnego i zwiększenie skuteczności planowania przestrzennego. Przyjęte przepisy zapobiegają postępującej - chaotycznej suburbanizacji i dewastacji przestrzeni, przywrócą racjonalność procesów gospodarowania przestrzenią, jednocześnie ustanowią silne podstawy dla sprawnej realizacji procesów inwestycyjno-budowlanych i zapewniając inwestorom stabilność warunków inwestowania. Uchwalone regulacje mają na celu poprawę funkcjonowania planowania przestrzennego, by w efekcie możliwa była racjonalizacja wydatków publicznych na rozwój i późniejszą eksploatację infrastruktury⁹.

Ustawa wprowadza nowe dokumenty i narzędzia w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym: plan ogólny, sporządzany obligatoryjnie dla całej gminy oraz zintegrowany plan inwestycyjny, będący szczególnym rodzajem planu miejscowego. Oprócz tego ustawa wprowadza Rejestr Urbanistyczny. Ponadto nowelizacja wyodrębnia nowy rozdział w ustawie, poświęcony w całości partycypacji społecznej w procesie planistycznym.

Zgodnie z ustawą **plan ogólny** ma być uchwalany obligatoryjnie dla całej gminy w randze aktu prawa miejscowego. Gminy będą miały na to czas do 1 stycznia 2026 r. Plan ogólny zastąpi dotychczasowe studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Będzie to dokument zawierający wyłącznie podstawowe ustalenia, które pozwolą gminie zaplanować zrównoważony i harmonijny rozwój. Pozwoli on określić m.in.: strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy poprzez wydzielenie stref planistycznych; granice obszaru, na którym możliwe będzie uzupełnianie zabudowy w oparciu o decyzję o warunkach zabudowy oraz zasady lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej w relacji do obsługujących je obiektów, które realizują usługi publiczne. Plan ogólny będzie miał formę cyfrową, co ma rozwiązać obecne problemy polegające na tym, że w tradycyjnej, papierowej wersji studium i planów zagospodarowania narysowane w nich linie, np. oznaczające granice pomiędzy

⁹ <https://www.gov.pl/web/rozwój-technologia/nawelizacja-ustawy-o-planowaniu-i-zagospodarowaniu-przestrzennym--aktualne-informacje>

poszczególnymi strefami, nie są tak dokładne, żeby można je było zinterpretować co do metra kwadratowego na gruncie. Wersja cyfrowa będzie pozwalała na dowolne powiększenie mapy, więc będzie ona dużo dokładniejsza.

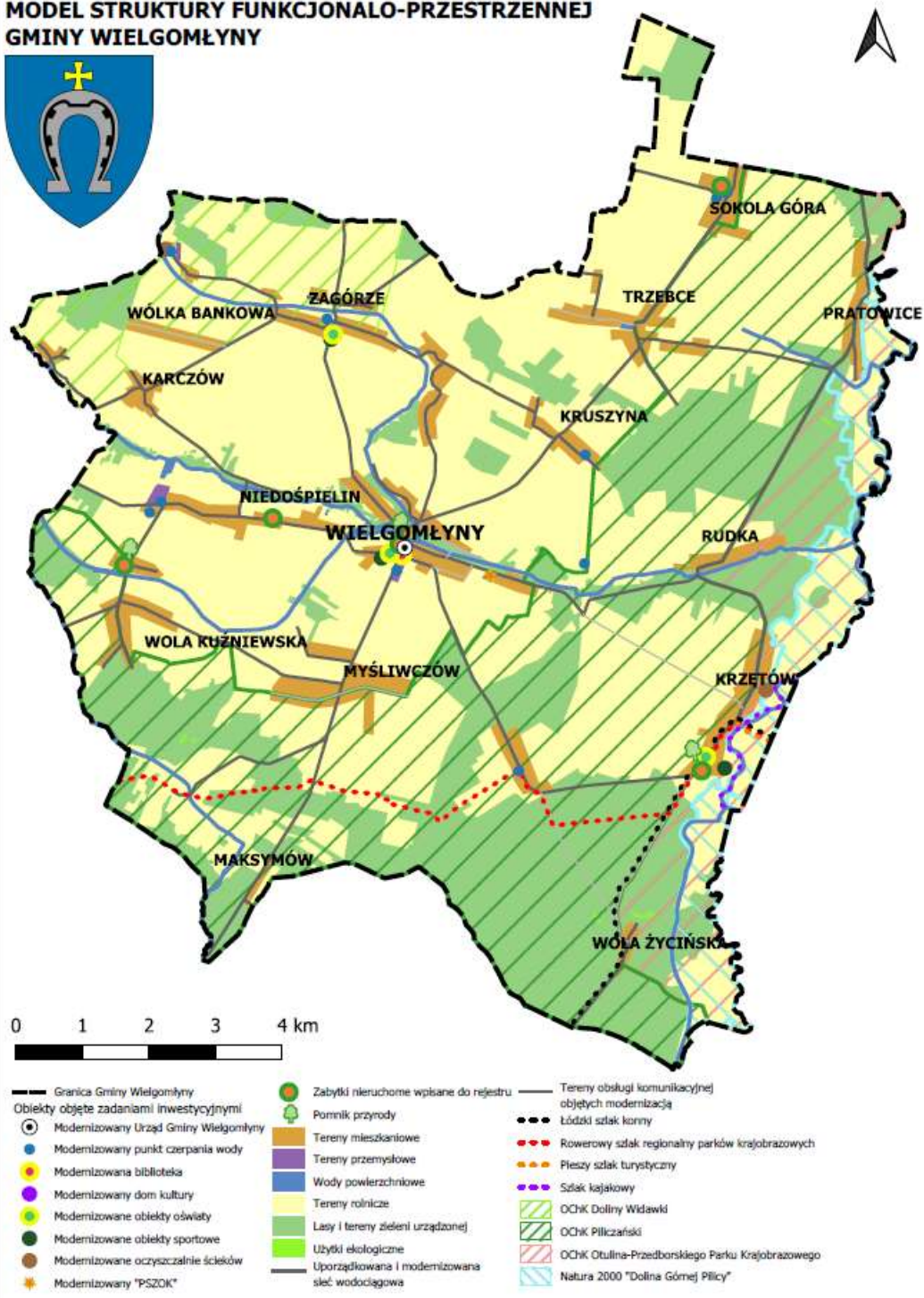
Nową formą planu miejscowego ma być zintegrowany plan inwestycyjny (ZPI) sporządzany na wniosek inwestora, docelowo zastępujący tzw. specustawę mieszkaniową. Inwestor będzie mógł np. zobowiązać się do budowy szkoły lub wsparcia takiej inwestycji. W ustawie doprecyzowano przepisy dotyczące decyzji o warunkach zabudowy, m.in. przez możliwość określenia przez gminę w jakich terenach będą one wydawane czy też ograniczenie zasięgu obszaru analizowanego do 200 m. Nowa ustawa przewiduje utworzenie Rejestru Urbanistycznego, jako systemu teleinformatycznego. System ten ma być źródłem informacji i danych (m.in. dokumentów powstających w trakcie sporządzania aktów planistycznych, raportów z konsultacji społecznych, decyzji administracyjnych związanych z planowaniem przestrzennym, rozstrzygnięć organów nadzoru). Rejestr będzie bazował na danych przestrzennych z zakresu planowania i zagospodarowania przestrzennego. Będzie to nieodpłatny, dostępny dla wszystkich zainteresowanych, zintegrowany system. Przepisy dotyczące rejestru zaczną obowiązywać od 2026 roku, co pozwoli urzędom gmin na przygotowanie się do tej zmiany¹⁰.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Wielgomłyny¹¹

¹⁰ <https://samorząd.pap.pl/kategoria/prawo/wielka-reforma-planowania-przestrzennego-juz-w-dzienniku-ustaw>

¹¹ Opracowanie własne.

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY WIELGOMŁYNY

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy to koncepcja i narzędzie planowania przestrzennego, które ma na celu opracowanie spójnej i efektywnej organizacji przestrzennej danego obszaru gminy. Ten model łączy funkcje, cele i potrzeby społeczne z organizacją przestrzenną gminy, aby zapewnić harmonijny rozwój, zrównoważony rozmieszczenie różnych obszarów działalności oraz optymalne wykorzystanie dostępnych zasobów.

Do najważniejszych potrzeb rozwoju gminy należy uporządkowanie struktur funkcjonalno-przestrzennych poszczególnych miejscowości. Polega to na weryfikacji terenów przeznaczonych w dotychczas obowiązującym studium na różne funkcje, przede wszystkim osadnicze, waloryzacji, które z tych lokalizacji są uzasadnione oraz wyznaczeniu nowych terenów i funkcji, zgodnie ze zgłoszonymi wnioskami. Ponadto widoczna jest potrzeba silniejszego wykorzystania potencjału ekologicznego gminy poprzez stworzenie odpowiednich warunków dla rozwoju ruchu turystycznego oraz zorganizowanych form wypoczynku. Pilnymi potrzebami są również działania na polu infrastruktury technicznej, w szczególności zrównoważenie gospodarki ściekowej poprzez rozbudowę systemu kanalizacji sanitarnej. Za możliwości rozwoju gminy należy uznać przede wszystkim sprzyjające warunki fizjograficzne dla rozwoju sieci osadniczej. Ponadto korzystne walory środowiska naturalnego oraz jego dobry stan (odległość od dużych ośrodków miejskich i przemysłowych, brak dużych zakładów produkcyjnych stanowiących potencjalne zagrożenie dla jego stanu) sprzyjają rozwojowi funkcji turystycznowypoczynkowej.

Kierunki zmian struktury przestrzennej powinny być oparte o zasadę równoważonego rozwoju i uwzględniać istniejące i przewidywane procesy, które w znacznym stopniu determinują przekształcenie układu funkcjonalnego. Wprowadzane zmiany muszą mieć na celu zwiększanie konkurencyjności obszaru gminy w regionie, co przekłada się na szeroko rozumiany rozwój społeczno – gospodarczy i podnosi jakość życia jego mieszkańców. Z tego powodu należy dążyć do uporządkowania struktur przestrzennych poprzez tworzenie czytelnie wyodrębnionych stref zabudowy (mieszkaniowej, usługowej, przemysłowej), terenów eksploatacji powierzchniowej oraz terenów rolnych i leśnych.

Podstawą osiągnięcia celów polityki przestrzennej i określenia kierunków rozwoju przestrzennego jest wykorzystanie uwarunkowań wynikających ze środowiska przyrodniczego i kulturowego, położenia i powiązań zewnętrznych gminy, dotychczasowego zainwestowania i zagospodarowania gminy. Uwzględnienie wytycznych zawartych w dostępnych opracowaniach oraz bilans potrzeb i możliwości rozwoju gminy pozwala określić funkcję poszczególnych jednostek i obszarów oraz założenia polityki przestrzennej.

Rekomendacje polityki przestrzennej gminy Wielgomłyny¹²:

- rozwój przestrzenny i funkcjonalny układu osadniczego zgodnie przeznaczeniem terenów określonym na załączniku graficznym,
- rozwój i poprawa funkcjonowania infrastruktury technicznej;
- podniesienie wskaźnika lesistości,

¹² Studium Kierunków i Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wielgomłyny.

- inwestycje podkreślające indywidualność i promujące gminę, świadczące o gospodarce opierającej się na zasadach zrównoważonego rozwoju.

Charakter gminy oraz zakładane zamierzenia inwestycyjne wiążą się z koniecznością waloryzacji oraz weryfikacji terenów przeznaczonych pod zabudowę lub elementy infrastrukturalne. Nieodwracalne przekształcenie krajobrazu i zaburzenia równowagi funkcjonujących na terenie gminy i w sąsiedztwie ekosystemów wymusza równoległe z postępem urbanizacji działania mające na celu zniwelowanie oddziaływania na środowisko oraz poprawę stanu środowiska przyrodniczego. Jako główne działania w tym kierunku zakłada się:

- redukcję emisji zanieczyszczeń,
- rekultywację terenów,
- powiększenie terenów leśnych,
- wyłączenie z zabudowy terenów otwartych o najwyższych walorach środowiska przyrodniczego, które tworzą strefę systemu ekologicznego gminy i pozostawienie ich w dotychczasowym zagospodarowaniu.

Obecna wynikająca ze Studium charakterystyka przeznaczenia terenów w ramach poszczególnych jednostek:

- Tereny zabudowy zagrodowej;
- Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;
- Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej;
- Tereny zabudowy usługowej;
- Tereny rekreacji indywidualnej;
- Tereny zabudowy produkcyjno – usługowej
- Teren eksploatacji kopalin;
- Tereny infrastruktury technicznej
- Tereny rekreacyjno - wypoczynkowe, obsługi turystyki
- Tereny leśne
- Tereny przeznaczone do zalesienia
- Tereny zieleni urządzonej
- Tereny rolne, Tereny trwałych użytków zielonych, zadrzewień, dolin rzecznych
- Tereny wód powierzchniowych

Gmina Wielgomłyny zgodnie z zaproponowanym nowym modelem struktury funkcjonalno – przestrzennej zamierza podejmować projekty, który wpłyną na jej rozwój, poprawę warunków życia mieszkańców. Model obejmuje poniższe obszary:

- ❖ **Tereny mieszkaniowe;**
- ❖ **Tereny przemysłowe;**
- ❖ **Tereny rolnicze;**
- ❖ **Lasy i tereny zieleni urządzonej;**
- ❖ **Wody powierzchniowe;**
- ❖ **Obszary o wysokich walorach przyrodniczych, w tym obszary chronionego krajobrazu: Piliczański Obszar Chronionego Krajobrazu, Przedborski Obszar Chronionego Krajobrazu, Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Widawki**
- ❖ **Obszar Natura 2000: Dolina Górnej Pilicy.**

Dodatkowo ważnym aspektem będzie przejrzysta polityka informowania o planowanych inwestycjach w okresie obowiązywania strategii.

Model polityki przestrzennej gminy powinien się opierać na poniższych założeniach:

- **Cele społeczne:** kształtowanie struktur społecznych, aby zapewnić społeczeństwu stopniowe osiągnięcie lepszej jakości życia mieszkańców, zachowanie prawidłowych relacji funkcjonalno – przestrzennych między ośrodkami zamieszkania, pracy, odpoczynku, usług i administracji, wskazywanie korzystnych standardów techniczno – przestrzennych środowiska człowieka, kształtowanie środowiska przestrzennego kreującego nowe jakościowo potrzeby i wartości społeczne;
- **Cele kulturowe:** kształtowanie struktur przestrzennych, chroniących istniejące dziedzictwo kulturowe przed zniszczeniem i dewastacją poprzez powiązanie obiektów historycznych z krajobrazem naturalnym i wkomponowanie ich we współczesne struktury funkcjonalno – przestrzenne;
- **Cele ekologiczne:** osiągnięte przez kształtowanie struktur przestrzennych oddziałujących hamująco na dewastację i tworzących warunki umożliwiające jego aktywną ochronę poprzez godność charakteru i struktury zagospodarowania przestrzennego z cechami i walorami środowiska przyrodniczego, eksponowanie wartości krajobrazowych i ich harmonijne łączenie z zagospodarowaniem, tworzenie warunków zapewniających ochronę unikatowych wartości środowiska oraz umożliwiających odzyskanie utraconej równowagi ekologicznej;
- **Cele ekonomiczne:** osiągnięte przez kształtowanie struktur przestrzennych tworzących warunki wzrostu efektywności gospodarowania poprzez racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczych, kształtowanie elastycznych struktur przestrzennych podatnych na dalszy rozwój, kształtowanie warunków przestrzennych tworzących

korzystne procesy, kształtowanie układów przestrzennych, których struktura zwiększa sprawność i niezawodność funkcjonowania.

Na obszarze gminy Wielgomłyny zostały wydzielone priorytetowe strefy polityki przestrzennej:

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania prowadzenia polityki przestrzennej w gminie Wielgomłyny:

- **Tereny mieszkaniowe** mające na celu: rozwój terenów o dobrej dostępności komunikacyjnej, uporządkowanie ładu przestrzennego wynikającego z zasady kontynuacji rytmów, podziałów i skali zabudowy. Ważnym aspektem jest poprawa walorów funkcjonalnych poprzez realizację nowych projektów, ponadto modernizację i uzupełnienie oraz przekształcenie terenów o nieutralnej strukturze. Strefa ma się charakteryzować koncentracją i rozwojem funkcji mieszkaniowej, edukacji, kultury, zdrowia, administracji i usług oraz tereny mieszkaniowe obejmujące zabudowę zagrodową o zwartej strukturze przestrzennej w celu uporządkowania ładu przestrzennego, przeciwdziałania procesom dalszego rozpraszania struktury osadniczej. Rekomendowany rozwój obejmuje: funkcję mieszkaniowo – letniskową (sezonową), funkcje usługowe z zakresu rekreacji i organizacji funkcji turystycznych; oraz tereny mieszkaniowe letniskowe – strefa rozwoju funkcji rekreacyjno – wypoczynkowej w celu uporządkowanego i kontrolowanego rozwoju tej funkcji, wykorzystania i poszanowania istniejących walorów przyrodniczych obszaru.
- **Tereny przemysłowe** strefa przewiduje: wzmocnienie funkcji gospodarczych, rozwój rekreacji (tworzenie działek rekreacyjnych, rozwój i promocja agroturystyki, infrastruktury technicznej);
- **Tereny rolnicze** obejmujące obszary o wysokiej bonitacji gleb, co powoduje, że mogą być to tereny predestynowane do intensyfikacji produkcji warzywno – rolniczej z preferencjami upraw ekologicznych, upraw specjalistycznych i dopuszczeniem do zabudowy zagrodowej bezpośrednio związanych z rolniczym użytkowaniem gruntów. Zaleceniem jest dbałość co ekosystem poprzez system zadrzewień śródpolnych. W rejonie dorzecza Pilicy rekomenduje się pozostawienie ekstensywnej gospodarki rolniczej oraz tereny o mało efektywnej produkcji rolnej jej założeniem jest uaktywnienie procesów gospodarczych na obszarach gleb V i VI klasy bonitacyjnej, wyłączenia obszarów o zbyt niskiej klasie bonitacyjnej z produkcji rolnej oraz wskazania możliwości wprowadzenia nowych funkcji. Jedną z możliwości jest sukcesywne przekształcanie istniejącej zabudowy siedliskowej na letniskową i rekreacyjną, z możliwościami zabudowy jednorodzinnej wzdłuż drogi będące uzupełnieniem układu urbanistycznego. Wsparcie przedsiębiorczości w obszarze usług, w tym turystyki, scalanie gruntów, wyłączanie gruntów z produkcji rolnej, w celu

ich zalesiania, promowanie przechodzenia na uprawy specjalistycznej i ekologiczne. Strefa obejmuje także funkcje rolniczą, działalność gospodarczą i usługową towarzyszącą rolnictwu ze szczególnym uwzględnieniem agroturystyki. Ukierunkowanie produkcji rolnej na uprawy sadownicze, warzywnicze, nieuciążliwa hodowla, uprawy ekologiczne

- **Obszarów o wysokich walorach przyrodniczych**, w tym obszary o wysokich walorach przyrodniczych, w tym obszary chronionego krajobrazu: Piliczański Obszar Chronionego Krajobrazu, Przedborski Obszar Chronionego Krajobrazu, Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Widawki; Obszar Natura 2000: Dolina Górnej Pilicy.
- **Lasów i terenów zieleni urządzonej** w celu poprawienia walorów krajobrazu, w tym również ochronę i dbałość o zachowanie naturalnej równowagi w środowisku przyrodniczym m.in. poprzez zwiększenie retencji wodnej, ograniczenie oddziaływania zanieczyszczeń. Ważnym elementem jest także podniesienie lesistości, wzmocnienie ekosystemów leśnych, zwiększenie atrakcyjności rekreacyjno – turystycznej na terenie gminy.;
- **Wód powierzchniowych**: Cały obszar gminy leży w zlewni Pilicy – lewostronnego dopływu Wisły. Główną rzeką na obszarze gminy jest Pilica płynąca we wschodniej części gminy o kierunku spływu z południa na północ. Do największych cieków wodnych, będących jednocześnie dopływami Pilicy, zaliczyć można: rzekę Biestrzykówka przecinającą obszar gminy z zachodu na wschód, rzekę Struga, będąca dopływem Biestrzykówki, o długości ok. 12 km, rzekę Baryczkę, zwana również Silniczką;
- **Obiekty objęte planowanymi zadaniami inwestycyjnymi:**
Podstawowym celem planowanych działań jest rozbudowa i unowocześnienie infrastruktury technicznej. Rekomendacje dotyczące aspektów ochrony i kształtowania środowiska, które są związane z planowanymi zadaniami inwestycyjnymi:
 - ✓ ochrona istniejących walorów i zasobów przyrodniczych z szczególnym uwzględnieniem wszystkich obiektów prawnie chronionych;
 - ✓ ochrona zwartych kompleksów gleb o najwyższej bonitacji oraz gleb pochodzenia organicznego przed zmianą użytkowania na nierolnicze;
 - ✓ podniesienie stopnia lesistości poprzez zagospodarowanie gleb marginalnych;
 - ✓ przekształcenia przestrzenne i funkcjonalne zmierzające do poprawy warunków sanitarno-zdrowotnych;
 - ✓ realizacja nowych zamierzeń inwestycyjnych, zmian i przekształceń obecnego układu przestrzennego z udziałem urządzeń i instalacji technicznych w celu wyeliminowania bądź ograniczenia zagrożeń dla środowiska;

- ✓ ochrona wód powierzchniowych;
- ✓ ochrona wód podziemnych przed zanieczyszczeniem zgodnie z obowiązującym prawem wodnym;
- ✓ inwentaryzacja i likwidacja istniejących źródeł zanieczyszczeń;
- ✓ budowa sieci ścieków;
- ✓ popularyzacja małych oczyszczalni przydomowych na terenach o zabudowie rozproszonej.

Podjęmowane działania w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie Wielgomłyny mają również uwzględniać zapisy sformułowane w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030, w szczególności dotyczące celu horyzontalnego Prowadzenie zintegrowanej i terytorialnie ukierunkowanej polityki zrównoważonego rozwoju przestrzennego, w tym m.in.:

- zwiększenie skali i skuteczności ochrony krajobrazu;
- wspieranie działań i inwestycji przyczyniających się do efektywnego wykorzystywania terenów wskazanych pod zabudowę mieszkaniową, m.in. poprzez zagęszczanie i uzupełnianie zabudowy na obszarach o dobrej obsłudze komunikacyjnej i wyposażonych w sieci infrastruktury technicznej, w szczególności kanalizacyjnej;
- wsparcie działań i inwestycji zwiększających ład przestrzenny;
- wsparcie procesów zwiększających atrakcyjność przestrzeni, w tym w szczególności rewitalizacji, tworzenia przyjaznych przestrzeni publicznych i terenów zielonych;
- promowanie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, zakładającego ochronę otwartych terenów rolniczych i leśnych przed zabudową.

Plan projektów inwestycyjnych

Nazwa projektu: Poprawa efektywności energetycznej na terenie Gminy Wielgomłyny	
Uzasadnienie	Zgodnie z realizacją pakietu klimatycznego Polska i gminy są zobowiązane do redukcji emisji CO ₂ , likwidacji źródeł niskiej emisji, przechodzenia z paliwa konwencjonalnego na odnawialnego źródła energii, termomodernizację obiektów - docieplenia ścian, dachów, wymianę instalacji wewnętrznych. Poprawa jakości powietrza, ochrona atmosfery to kluczowe obszary wymagające szybkiej interwencji w naszym kraju. Na poziomie gminy tym ważniejsze jest promowanie ekologicznych źródeł ciepła, stosowanie odnawialnych źródeł energii. Jest to konieczne do przeciwdziałania mającemu bardzo negatywny wpływ na nasze zdrowie zjawisku niskiej emisji. Ponadto Unia Europejska w ramach tzw. polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030 wskazała istotne postulaty:

	Najważniejsze cele na 2030 r.: - ograniczenie o co najmniej 40% emisji gazów cieplarnianych (w stosunku do poziomu z 1990 r.) - zapewnienie co najmniej 32% udziału energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii - poprawa efektywności energetycznej o co najmniej 32,5%
Opis	Planowane projekty obejmować będzie głęboką termomodernizację - docieplenia, wymianę stolarki okiennej, drzwiowej, wymianę źródeł ciepła na ekologiczne, zgodnie z zaleceniami wynikającymi z audytów energetycznych. Planowane prace będą dotyczyły w szczególności budynków użyteczności publicznej oraz budynków prywatnych, jeśli dostępne fundusze będą przewidywać takie wsparcie, modernizację oświetlenia na energooszczędne, budowę nowych odcinków oświetlenia ulicznego.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi, Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, fundusze strukturalnie z perspektywy na lata 2021 – 2027.

Nazwa projektu: Poprawa stanu dróg lokalnych

Uzasadnienie	Gmina planuje inwestycje związane z infrastrukturą drogową. Układ drogowy na terenie gminy jest przeciążony poprzez zwiększające się z roku na rok natężenie ruchu, co sprawia, że stan nawierzchni dróg lokalnych wymaga ciągłych modernizacji i remontów. Ponadto ważnym aspektem jest poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym.
Opis	Planowane są budowy, przebudowy, remonty, modernizacje, bieżące prace modernizacyjne obejmujące poprawę nawierzchni dróg lokalnych, w zależności od potrzeb. Inwestycje będą także obejmować ciągi pieszo – rowerowe, chodniki, parkingi.
Źródła finansowania	Budżet gminy, Budżet Samorządu Województwa Łódzkiego, Budżet Państwa w ramach planowanych dotacji, Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, współfinansowanie ze środków powiatu radomszczańskiego, fundusze strukturalnie z perspektywy na lata 2021 – 2027.

Nazwa projektu: Rozwój gospodarki wodno – kanalizacyjnej na obszarze Gminy Wielgomłyny

Uzasadnienie	Gmina rozbudowuje sieć kanalizacji zbiorczej oraz budowę i rozbudowę, remonty odcinków sieci wodociągowej. Kanalizacja sanitarna jest ważna z punktu widzenia ochrony środowiska. Nakłada ona na nie obowiązek zapewnienia zbiorczego odbioru nieczystości zgodnie z normami UE np. przez założenie kanalizacji. Rozbudowa sieci będzie mieć pozytywny wpływ na ochronę przyrody w gminie.
Opis	W gminie planuje się rozbudowę systemu kanalizacji sanitarnej w formie sieci zbiorczej, ale przy zabudowie rozproszonej rozważana będzie budowa przydomowych oczyszczalni ścieków. Ponadto planowane jest dalsza rozbudowa sieci wodociągowej tam gdzie jej nie ma.

Źródła finansowania	Budżet Gminy, Budżet Samorządu Województwa Łódzkiego, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi, Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, fundusze strukturalnie z perspektywy na lata 2021 – 2027.
----------------------------	---

Nazwa projektu: Poprawa jakości i warunków kształcenia w szkołach na obszarze Gminy Wielgomłyny	
Uzasadnienie	Ważne jest poprawienie jakości kształcenia ogólnego, szczególnie w zakresie wsparcia kompetencji uczniów, które mają kluczowe znaczenie dla rozwoju dzieci i młodzieży. Te kompetencje obejmują porozumiewanie się w języku ojczystym i językach obcych, umiejętności matematyczne, podstawowe kompetencje naukowo-techniczne, umiejętności informatyczne, umiejętność uczenia się, kompetencje społeczne i obywatelskie, inicjatywę i przedsiębiorczość, oraz świadomość i ekspresję kulturalną. Każda z tych umiejętności jest równie istotna, ponieważ może przyczynić się do samorealizacji i pełnego życia w społeczeństwie wiedzy. Obecnie szczególnie ważne jest nauczanie eksperymentalne, ponieważ pozwala rozwijać cechy, które nie są pobudzane przez kształcenie teoretyczne, takie jak kreatywność i ciekawość poznania nowych zagadnień. W ramach projektu należy zwiększyć dostęp do usług edukacyjnych, zwłaszcza w zakresie sprzętu wspierającego rozwijanie kompetencji ogólnych, które stanowią fundament dla nauczania eksperymentalnego. Zakupione środki trwałe będą odpowiadać na potrzeby kluczowych dziedzin nauczania, co pozwoli uczniom łatwiej i efektywniej przyswajać nową wiedzę. Wzrost aktywności fizycznej u dzieci i młodzieży jest także kluczowy, mając na uwadze alarmujące dane z badań UNICEF, które wskazują, że polskie dzieci tyją najszybciej w Europie, a liczba osób z nadwagą w ciągu ostatniej dekady podwoiła się. Dlatego też, odpowiednie zaangażowanie w promocję aktywnego trybu życia staje się nieodzowne dla zdrowego rozwoju młodego pokolenia.
Opis	W planach znajduje się uzupełnienie wyposażenia placówek edukacyjnych poprzez zakup sprzętu komputerowego oraz pomoce dydaktyczne, które będą wspierać naukę języków obcych oraz inne kluczowe kompetencje, w tym również doświadczenia w nauczaniu eksperymentalnym. Dodatkowo, planuje się organizację dodatkowych zajęć, które pomogą w rozwijaniu tych kompetencji u uczniów. Pod pojęciem kompetencji kryje się kombinacja wiedzy, umiejętności oraz odpowiedniej postawy. Kompetencje kluczowe mają szczególne znaczenie, ponieważ wspierają rozwój osobisty, umożliwiają włączenie się w życie społeczne, sprzyjają aktywnemu obywatelstwu oraz pozwalają na zdobycie zatrudnienia. Dążymy do zapewnienia uczniom szerokiego spektrum kompetencji, które przygotują ich do pełnego i satysfakcjonującego uczestnictwa w społeczeństwie.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, fundusze strukturalnie z perspektywy na lata 2021 – 2027.

Nazwa projektu: Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wielgomłyny

Uzasadnienie	Polska jest pierwszym i jedynym krajem w Unii Europejskiej, która podjęła wyzwanie wycofania z użytkowania wyrobów zawierających azbest. Od 2009 r. realizujemy Program Oczyszczania Kraju z Azbestu do 2032 r. Główne cele Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 to: - usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest; - minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju; - likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.
Opis	W ramach projektu planowane jest sukcesywne usuwanie wyrobów azbestowych w budynków prywatnych na terenie gminy poprzez zdjęcie, składowanie i usunięcie wyrobów azbestowych.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi.

Nazwa projektu: Wymiana źródeł ciepła na ekologiczne w Gminie Wielgomłyny

Uzasadnienie	Projekt zakłada przeprowadzenie wymiany starych, nieekologicznych źródeł ciepła w budynkach jednorodzinnych na terenie gminy. Wiele z tych budynków wymaga także termomodernizacji, co w rezultacie przyczyni się do znacznego zmniejszenia emisji zanieczyszczeń, poprawy efektywności energetycznej obiektów oraz oszczędności w ich funkcjonowaniu. Projekt będzie miał również pozytywny wpływ na ochronę powietrza i środowiska naturalnego. Istotnym aspektem jest również fakt, że dzięki realizacji tego projektu nastąpi redukcja emisji szkodliwych gazów cieplarnianych, co przyczyni się do bardziej zrównoważonego i przyjaznego dla środowiska gminy. Wprowadzenie nowoczesnych, bardziej ekologicznych źródeł ciepła będzie miało korzystny wpływ na jakość powietrza, zdrowie mieszkańców oraz ogólną jakość życia w regionie. Projekt ma na celu stworzenie bardziej ekologicznego i zrównoważonego środowiska dla mieszkańców gminy poprzez modernizację i efektywne wykorzystanie energii w budynkach jednorodzinnych. Jest to ważny krok w kierunku ochrony środowiska, oszczędzania energii i redukcji negatywnego wpływu na klimat, co przyniesie długoterminowe korzyści dla społeczności lokalnej.
Opis	Projekt będzie polegał na wymianie starych nieekologicznych źródeł ciepła w budynkach jednorodzinnych na terenie gminy. Wiele budynków wymaga wymiany źródła ciepła oraz termomodernizacji, ich przeprowadzenie przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń, poprawy efektywności energetycznej obiektów i tym samym oszczędności w funkcjonowaniu oraz pozytywnego wpływu na ochronę powietrza i środowiska naturalnego. Ważnym aspektem jest fakt, że dzięki projektowi zmniejszy się także emisja szkodliwych gazów cieplarnianych.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, fundusze strukturalnie z perspektywy na lata 2021 – 2027.

Nazwa projektu: Odnawialne źródła energii w gminie Wielgomłyny

Uzasadnienie	Poprawa jakości powietrza, ochrona atmosfery to kluczowe obszary wymagające szybkiej interwencji w naszym kraju. Na poziomie gminy tym ważniejsze jest promowanie ekologicznych źródeł ciepła, stosowanie odnawialnych źródeł energii. Jest to konieczne do przeciwdziałania mającemu bardzo negatywny wpływ na nasze zdrowie zjawisku niskiej emisji. Ponadto Unia Europejska w ramach tzw. polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030 wskazała istotne postulaty: Najważniejsze cele na 2030 r.: - ograniczenie o co najmniej 40% emisji gazów cieplarnianych (w stosunku do poziomu z 1990 r.) - zapewnienie co najmniej 32% udziału energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii - poprawa efektywności energetycznej o co najmniej 32,5%.
Opis	Planowane są działania w stosunku do budynków gminnych oraz budynków prywatnych. Planuje się projekty polegające na instalacjach OZE dedykowanych produkcji energii elektrycznej i ciepłej na własne potrzeby obejmujące pompy ciepła, solary, fotowoltaikę.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, fundusze strukturalne z perspektywy na lata 2021 – 2027.

Nazwa projektu: Rozbudowa infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i turystycznej

Uzasadnienie	Sport, turystyka i rekreacja stanowią kluczowe elementy zdrowego stylu życia, a mieszkańcy coraz bardziej zdają sobie sprawę z korzyści płynących z aktywnego spędzania wolnego czasu. Aby zachęcić do aktywności fizycznej i poprawić jakość życia w społeczności, istotne jest zapewnienie odpowiedniej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej w naszej najbliższej okolicy. Mając na uwadze atrakcyjne położenie gminy istotny jest rozwój infrastruktury turystycznej. Wielgomłyny jako gmina nadpiliczna powinna także stawiać na rozwój turystyki kajakowej, przyrodniczej, wiejskiej.
Opis	Zadanie ma szeroki i otwarty katalog możliwości, wśród nich należy wymienić place zabaw, rozbudowę boisk, budowę siłowni zewnętrznych. Wsparcie rozwoju prywatnych projektów turystycznych, w tym dotyczących agroturystyki, kajakarstwa, turystyki rowerowej.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, fundusze strukturalne z perspektywy na lata 2021 – 2027.

Nazwa projektu: Rozwój e – usług publicznych w Gminie Wielgomłyny

Uzasadnienie	W związku z pandemią w Polsce, która była wywołana przez covid konieczne stało się dostosowanie sposobu załatwiania spraw urzędowych do nowej rzeczywistości. Wprowadzenie licznych udogodnień i usług elektronicznych stało się niezbędne, aby zapewnić bezpieczne i wygodne podejście do spraw administracyjnych. Jednakże, zwłaszcza w gminach wiejskich, ten
---------------------	---

	obszar wymaga dalszego inwestowania i poszerzenia zakresu oferowanych usług, aby sprostać oczekiwaniom obywateli oraz zapewnić rozbudowane technologie informacyjno-komunikacyjne.
Opis	Planowane działania skupiają się na rozbudowie i modernizacji technologii informacyjno-komunikacyjnych świadczonych przez Urząd Gminy oraz jednostki podległe. Głównym celem jest zwiększenie dostępności i jakości e-usług publicznych, aby zapewnić mieszkańcom łatwy i efektywny dostęp do informacji publicznych oraz usprawnić przepływ informacji między obywatelami, a administracją publiczną. Istotnym aspektem jest również promowanie komunikacji elektronicznej jako wygodnego środka kontaktu między mieszkańcami a urzędem.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, fundusze strukturalnie z perspektywy na lata 2021 – 2027.

<u>Nazwa projektu: Wsparcie rozwoju przewodowej i bezprzewodowej infrastruktury teleinformatycznej</u>	
Uzasadnienie	Gmina będzie wspierała operatorów i zachęcała do rozbudowy infrastruktury teleinformatycznej obejmującej utrzymanie, rozbudowę i budowę infrastruktury 3G i 4G (LTE), oraz wspieranie budowy infrastruktury 5G.
Opis	Rozbudowa infrastruktury teleinformatycznej obejmującej utrzymanie, rozbudowę i budowę infrastruktury 3G i 4G (LTE), oraz wspieranie budowy infrastruktury 5G.
Źródła finansowania	Środki własne operatorów, fundusze strukturalnie z perspektywy na lata 2021 – 2027.

<u>Nazwa projektu: Wsparcie rozwoju i modernizacji gospodarstw rolnych</u>	
Uzasadnienie	Gmina będzie wspierała gospodarstwa rolne w działaniach związanych z modernizacją.
Opis	W ramach działań gmina będzie podejmować starania, aby rolnicy mieli wiedzę, świadomość i możliwości związane z poprawą funkcjonowania gospodarstw. Rozwój, usprawnianie funkcjonowania gospodarstw rolnych jest zgodne z kierunkami rozwoju gminy Wielgomłyny. Założeniem jest zwiększenie efektywności, opłacalności produkcji rolnej, wsparcie powstawania i rozwoju gospodarstw ekologicznych. Ważnym aspektem związanym ze zmianami klimatu będą także działania związane z małą retencją, przeciwdziałaniem skutkom suszy.
Źródła finansowania	Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027, fundusze strukturalnie z perspektywy na lata 2021 – 2027.

<u>Nazwa projektu: Realizacja Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami</u>	
Uzasadnienie	Gmina będzie zgodnie z przyjętym Programem dokładała starań, aby dziedzictwo w postaci zabytków na obszarze gminy było należycie chronione. Gmina będzie podejmowała kroki, w celu pozyskiwania środków zewnętrznych na ochronę zabytków, których jest właścicielem. W przypadku zabytków będących własnością

	prywatną gmina będzie służyła informacjami i wsparciem w zakresie dostępnych źródeł finansowania prac konserwatorskich i restauratorskich.
Opis	Działania gminy będą związane z realizacją zapisów ustawowych: Kluczowym aktem prawnym regulującym system ochrony zabytków w Polsce jest ustawa z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wraz z towarzyszącymi jej rozporządzeniami wykonawczymi. Art. 4 u.o.o.z określa zakres ochrony „ochrona zabytków polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu: 1) zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie; 2) zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków; 3) udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków; 4) przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę; 5) kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków; 6) uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.” Działania będą realizowane zgodnie z celami zawartymi w Wojewódzkim Programie Opieki nad Zabytkami na lata 2020 – 2023.
Źródła finansowania	Środki krajowe, środki prywatne, fundusze strukturalnie z perspektywy na lata 2021 – 2027.

<u>Nazwa projektu: Przeciwdziałanie degradacji środowiska</u>	
Uzasadnienie	Gmina będzie podejmowała działania polegające na przeciwdziałaniu degradacji środowiska i ochronie walorów przyrodniczych. Celem jest zachowanie jak najlepszego stanu obszarów cennych przyrodniczo.
Opis	Podejmowane działania będą związane z utrzymaniem istniejących form ochrony przyrody, kształtowaniem spójnego regionalnego systemu obszarów chronionych województwa (SOCh). Planowane działania będą mogły dotyczyć stworzeniu systemu identyfikacji obszarów cennych poprzez instalacje tablic informacyjnych, map, ścieżek edukacyjnych i przyrodniczych. Projekty będą mogły być realizowane w partnerstwach np. na lasami państwowymi. Elementem ochrony będą mogły być także dedykowane i wyznaczone dla turystów szlaki, które zapewnia sprawny przepływ ruchu turystycznego i ochronią tereny cenne przed degradacją
Źródła finansowania	Środki krajowe, fundusze strukturalnie z perspektywy na lata 2021 – 2027.

Nazwa projektu: Racjonalna gospodarka rolna	
Uzasadnienie	Gmina będzie podejmowała działania polegające na wsparciu prowadzenia racjonalnej gospodarki rolnej.
Opis	Podjęmowane działania będą związane z przebudową systemów melioracyjnych odwadniających na odwadniające – nawadniające z uwzględnieniem systemów małej retencji, zachowania trwałych użytków zielonych i uprawy międzyplonów; utrzymywania istniejących oraz tworzenia nowych ości różnorodności biologicznej m.in. łąki, sady z tradycyjnymi odmianami drzew owocowych.
Źródła finansowania	Środki krajowe, Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027, fundusze strukturalne z perspektywy na lata 2021 – 2027.

Plan projektów nieinwestycyjnych

Nazwa projektu: Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu	
Uzasadnienie	Cyfryzacja życia to obecny fakt, a dostęp do Internetu stał się nieodzownym elementem w wielu dziedzinach. Dzięki niemu można załatwiać wiele spraw w trybie zdalnym. Niemniej jednak, wciąż istnieje część społeczeństwa, która czuje się cyfrowo wykluczona. Obecnie, w erze cyfryzacji, Internet stał się niezwykle ważnym narzędziem w życiu codziennym. Daje nam dostęp do informacji, ułatwia komunikację, umożliwia zakupy, obsługę spraw administracyjnych, edukację zdalną i wiele innych aspektów życia. Dla wielu osób stał się niezbędnym źródłem informacji i możliwości załatwiania wielu rzeczy. Niestety, nie wszyscy mają równy dostęp do cyfrowego świata. Część społeczeństwa nadal boryka się z brakiem dostępu do Internetu lub ograniczoną znajomością technologii. Mogą to być osoby starsze, niepełnosprawne, mieszkające na terenach o słabej infrastrukturze cyfrowej, czy też z mniejszymi możliwościami finansowymi. Dlatego istotne jest, aby pamiętać o tych, którzy czują się wykluczeni cyfrowo. Wprowadzając cyfryzację w różnych dziedzinach życia, należy jednocześnie dbać o dostępność alternatywnych rozwiązań dla osób, które nie korzystają z Internetu lub mają z tym trudności. Może to obejmować zachowanie tradycyjnych kanałów komunikacji, oferowanie pomocy technicznej czy szkoleń dla osób starszych lub niezaznajomionych z nowymi technologiami. Również rozwijanie infrastruktury cyfrowej na terenach, gdzie jest słabsza, może pomóc w zniwelowaniu tego społecznego wykluczenia. Inicjatywy edukacyjne i społeczne skierowane do osób, które potrzebują wsparcia w korzystaniu z nowych technologii, także odegrają ważną rolę.
Opis	W ramach podejmowanych działań będą realizowane szkolenia, doradztwo dla seniorów, niepełnosprawnych, wykluczonych

	cyfrowo. Planuje się doposażenie jednostek gminnych w sprzęt, a jeśli programy pomocowe to umożliwia być może tak że wsparcie zakupu urządzeń dla mieszkańców, którzy sami nie są w stanie ponieść takiego wydatku. Założeniem jest, aby podnieść jakość wyposażenia jeśli chodzi o urządzenia cyfrowe, o komputery, oprogramowanie i jakość usług elektronicznych oferowanych mieszkańcom.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, fundusze strukturalnie z perspektywy na lata 2021 – 2027.

Nazwa projektu: Zapewnienie opieki na dziećmi do 3 lata – utworzenia żłobka lub klubu malucha

Uzasadnienie	Istotnym elementem dla powracających matek po okresie urlopu macierzyńskiego jest zapewnienie odpowiedniej opieki nad ich dziećmi do lat 3. Wzrasta zainteresowanie takimi formami opieki jak żłobki czy kluby malucha ze strony coraz większej liczby rodziców. Po powrocie do pracy, wiele matek szuka bezpiecznych i odpowiednio dostosowanych miejsc opieki dla swoich maluszków. Żłobki oraz kluby malucha stanowią rozwiązania, które spełniają te oczekiwania, oferując opiekę i wsparcie rozwoju dziecka w profesjonalnym i przyjaznym otoczeniu. W takich placówkach dzieci mają okazję bawić się, uczyć, rozwijać swoje zdolności pod opieką wykwalifikowanych i doświadczonych opiekunów. Opieka ta nie tylko pozwala rodzicom spokojnie wrócić do pracy, ale także sprzyja wszechstronnemu rozwojowi dziecka w ważnym okresie jego życia. Odpowiednie żłobki i kluby malucha nie tylko gwarantują bezpieczeństwo i troskliwą opiekę, ale również tworzą przyjazne środowisko, w którym maluchy mogą budować pierwsze relacje społeczne i rozwijać umiejętności społeczne. Zwiększające się zainteresowanie rodziców takimi formami opieki wynika z potrzeby łączenia kariery zawodowej z dbałością o rozwój i dobro swojego dziecka. Właściwe miejsca opieki stanowią dla rodziców komfort i pewność, że ich pociechy są w dobrych rękach, co z kolei pozwala im skupić się na wykonywaniu obowiązków zawodowych z pełnym zaangażowaniem. Dążenie do zapewnienia wsparcia rodzicom i właściwych miejsc opieki dla dzieci do lat 3 jest kluczowe dla rozwoju społeczeństwa, gdzie równowaga między życiem zawodowym a rodzinnym jest coraz bardziej doceniana i wspierana. Odpowiednie żłobki i kluby malucha to zatem nie tylko wsparcie dla matek powracających do pracy, ale również inwestycja w lepszą przyszłość naszych najmłodszych obywateli.
Opis	W ramach przewidzianych działań gmina zakłada w przypadku dużego zainteresowania zapewnienie większej ilości miejsc w żłobku lub stworzenie klubu dziecięcego. Placówki będą także mogłyby zakładane i prowadzone przez podmioty prywatne.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, fundusze strukturalnie z perspektywy na lata 2021 – 2027.

Nazwa projektu: Organizacja dodatkowych zajęć w szkołach

Uzasadnienie	Poprawa jakości kształcenia ogólnego w zakresie wsparcia kompetencji kluczowych na rynku pracy oraz nauczania eksperymentalnego. Nauczanie eksperymentalne jest obecnie szczególnie istotne, ponieważ pozwala na wykształcenie się u uczniów cech, które nie są pobudzane za pomocą kształcenia teoretycznego, tj. kreatywność, ciekawość poznania nowych zagadnień. W ramach projektu zwiększy się dostęp do usług edukacji, zwłaszcza w zakresie dostępu do sprzętu mającego na celu wsparcie kompetencji ogólnych, stanowiących fundament do nauczania eksperymentalnego. Zakupione środki trwałe będą odpowiadać na potrzeby nauczania w dziedzinach kluczowych, dzięki temu uczniowie będą mogli w łatwiejszy i efektywniejszy sposób zrozumieć i zapamiętać otrzymywaną wiedzę. Wzrost aktywności fizycznej u dzieci i młodzieży jest bardzo ważny, ponieważ z badań UNICEFU wynika, że polskie dzieci tyją najszybciej w Europie i w ciągu ostatniej dekady liczba osób z nadwagą podwoiła się.
Opis	Planowane jest doposażenie placówek edukacyjnych w sprzęt komputerowy, sprzęt do nauczania eksperymentalnego, doświadczalnego. Ponadto planuje się organizację dodatkowych zajęć z zakresu kształtowania kompetencji kluczowych wśród uczniów. Kompetencja jest kombinacją wiedzy, umiejętności i przyjmowanej postawy. Kompetencje kluczowe to kompetencje, które wspierają rozwój osobisty, włączanie w życie społeczne, aktywne obywatelstwo i możliwość znalezienia zatrudnienia: ▪ porozumiewanie się w języku ojczystym ▪ porozumiewanie się w językach obcych ▪ kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne ▪ kompetencje informatyczne ▪ umiejętność uczenia się ▪ kompetencje społeczne i obywatelskie ▪ inicjatywność i przedsiębiorczość świadomość i ekspresja kulturalna.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, fundusze strukturalne z perspektywy na lata 2021 – 2027.

Nazwa projektu: Edukacja ekologiczna

Uzasadnienie	W obliczu obecnych zmian klimatycznych, wzrostu zanieczyszczenia środowiska, niskiej emisji oraz coraz większej ilości odpadów, pilnie potrzebne jest edukowanie społeczności lokalnych w zakresie konieczności ochrony środowiska naturalnego. Świadomość ekologiczna społeczeństwa odgrywa kluczową rolę w zrównoważonym rozwoju i zachowaniu piękna i bioróżnorodności naszego środowiska dla przyszłych pokoleń.
Opis	W ramach działań planuje się podjąć liczne inicjatywy mające na celu podniesienie świadomości ekologicznej w społeczności lokalnej. Działania skupią się na trzech kluczowych obszarach: odnawialnych źródłach energii, segregacji odpadów oraz problemie smogu. Zaplanowano przeprowadzenie prelekcji, warsztatów i innych wydarzeń ekologicznych, które dotrą do różnych grup wiekowych i zainteresowanych. Organizacja rajdów pieszych, rowerowych, czy

	wędrówek ma na celu przyciągnięcie dzieci, młodzieży i wszystkich chętnych, aby aktywnie uczestniczyli w edukacji ekologicznej i uczyli się ochrony środowiska w praktyczny i angażujący sposób. Będziemy szczególnie koncentrować się na tematach związanych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii, propagując zastosowanie energii słonecznej, wiatrowej czy biomasy. Zachęcamy mieszkańców do wykorzystania energii ekologicznej w swoich domach i codziennym życiu. Segregacja odpadów jest kolejnym kluczowym obszarem naszych działań. Poprzez kampanie edukacyjne i praktyczne szkolenia, dążymy do zwiększenia świadomości w zakresie prawidłowej segregacji odpadów, co ma istotny wpływ na redukcję ilości odpadów i ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko. Wreszcie, będziemy poruszać problem smogu i jego wpływu na jakość powietrza w naszej okolicy. Poprzez kampanie informacyjne, działania edukacyjne i wspólne projekty, dążymy do zrozumienia zagrożeń związanych z niską jakością powietrza oraz poszukiwania rozwiązań na rzecz jego poprawy.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, fundusze strukturalnie z perspektywy na lata 2021 – 2027.

Rezultaty planowanych projektów

Rezultaty przewidzianych zadań zostały uporządkowane w formie otwartego katalogu, który będzie mógł być uzupełniony w zależności do ustalonych wskaźników w ramach programów operacyjnych wdrażanych w nowej perspektywie. Weryfikacja wskaźników pozwoli na ocenę skuteczności podejmowanych działań i zostanie poddana analizie w ramach monitoringu.

Wartość bazowa 2023 określa się do stanu sprzed realizacji, dlatego też przyjęto, że wartość ta dla potrzeb strategii jest równa zeru. Z uwagi na okres przygotowywania dokumentu i fakt, że część projektów jest w fazie koncepcyjnej lub projektowej nie jest możliwe precyzyjne wpisanie wartości docelowej. Dlatego też wartość docelowa wskaźnika nie może zostać skwantyfikowana w wyrażony liczbowo stan danego wskaźnika na moment zakończenia rzeczowej realizacji projektu. Posłużono się opcją opisową. Wartości liczbowe będą uzupełnione już na etapie docelowym opracowywania wniosków o dofinansowanie i projektów technicznych.

L.p.	Nazwa	Wskaźnik	Wartość bazowa 2023	Wartość docelowa 2030	Źródła weryfikacji
1.	Poprawa efektywności energetycznej na terenie Gminy Wielgomłyny	- Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków - Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji	0	Wzrost	Dokumentacja techniczna, audyty energetyczne, audyty energetyczne ex-post
2.	Poprawa stanu dróg	Długość wybudowanych, przebudowanych, zmodernizowanych dróg	0	Wzrost	Dokumentacja techniczna, dane Urzędu Gminy
3.	Rozwój gospodarki wodno – kanalizacyjnej na obszarze Gminy Wielgomłyny	- Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej - Długość wybudowanej sieci wodociągowej - Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego oczyszczania ścieków - Liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków	0	Wzrost	Dokumentacja techniczna, dane Urzędu Gminy
4.	Poprawa jakości i warunków kształcenia w szkołach na obszarze Gminy Wielgomłyny	Liczba doposażonych placówek oświatowych	0	Wzrost	Dokumentacja techniczna, dane Urzędu Gminy

5.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wielgomłyny	Masa wycofanych z użytkowania i unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest	0	Wzrost	Dokumentacja techniczna, dane Urzędu Gminy
6.	Wymiana źródeł ciepła na ekologiczne w Gminie Wielgomłyny	- Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła - Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych	0	Wzrost	Dokumentacja techniczna, dane Urzędu Gminy
7.	Odnawialne źródła energii w gminie Wielgomłyny	- Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE - Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE - Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z biomasy	0	Wzrost	Dokumentacja techniczna, dane Urzędu Gminy
8.	Rozbudowa infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i turystycznej	Liczba wybudowanej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej	0	Wzrost	Dokumentacja techniczna, dane Urzędu Gminy

9.	Rozwój e – usług publicznych w Gminie Wielgomłyny	▪ Liczba uruchomionych systemów teleinformatycznych w podmiotach wykonujących zadania publiczne ▪ Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 - dwustronna interakcja ▪ Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 4 - transakcja	0	Wzrost	Dokumentacja techniczna, dane Urzędu Gminy
10.	Wsparcie rozwoju przewodowej i bezprzewodowej infrastruktury teleinformatycznej	▪	0	Wzrost	Dokumentacja techniczna, dane Urzędu Gminy
11.	Wsparcie rozwoju i modernizacji gospodarstw rolnych	▪ Liczba gospodarstw rolnych, który otrzymały wsparcie	0	Wzrost	GUS, ARMiR dane Urzędu Gminy
12.	Realizacja Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami	▪ Liczba zrealizowanych projektów	0	Wzrost	Dokumentacja techniczna, dane Urzędu Gminy
13.	Przeciwdziałanie degradacji środowiska	▪ Liczba wspartych form ochrony przyrody	0	Wzrost	Dane Urzędu Gminy

14.	Racjonalna gospodarka rolna	Liczba zrealizowanych inwestycji z zakresu z przebudową systemów melioracyjnych odwadniających na odwadniającą – nawadniającą z uwzględnieniem systemów małej retencji, zachowania trwałych użytków zielonych i uprawy międzyplonów; utrzymywania istniejących oraz tworzenia nowych ostoj różnorodności biologicznej	0	Wzrost	Dane Urzędu Gminy
15.	Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu	- Liczba podmiotów wykorzystujących technologie informacyjno–komunikacyjne (TIK) - Liczba osób, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje w zakresie TIK	0	Wzrost	Dokumentacja techniczna, dane Urzędu Gminy
16.	Zapewnienie opieki na dziećmi do 3 lata – utworzenia żłobka lub klubu malucha	- Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 - Liczba osób opiekujących się	0	Wzrost	Dokumentacja techniczna, dane Urzędu Gminy

		dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie			
17.	Organizacja dodatkowych zajęć w szkołach	- Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji szkolnej i przedszkolnej - Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują wyposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych - Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	0	Wzrost	Dane Urzędu Gminy
18.	Edukacja ekologiczna	Liczba przeprowadzonych działań ekologicznych	0	Wzrost	Dane Urzędu Gminy

Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Wielgomłyny z aktualnymi dokumentami strategicznymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym

L.p.	Nazwa dokumentu	Charakterystyka zgodności
------	-----------------	---------------------------

1.	Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego o rozwoju	Dokument Przekształcamy nasz świat: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development) przyjęty przez Organizację Narodów Zjednoczonych (ONZ) to program działań o bezprecedensowym zakresie i znaczeniu, definiujący model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Jego ramy wykraczają daleko poza, realizowane do tej pory, Milenijne Cele Rozwoju przyjęte w 2000 r. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach, przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych. Nowa wizja rozwoju nakreślona w Agendzie koncentruje się na pięciu wielkich zmianach transformacyjnych określonych, jako zasada 5P (People, Planet, Prosperity, Peace, Partnership): Ludzie (People) Nie pomijanie nikogo, czyli docieranie do grup wykluczonych, tworzenie warunków i możliwości korzystania z powszechnych praw człowieka i osiągnięć gospodarczych przez wszystkich ludzi, zagwarantowania równego dostępu do zasobów ekonomicznych, podstawowych usług, ziemi, zasobów naturalnych, technologii i finansów. Planeta (Planet) Tworzenie trwałych podstaw zrównoważonego rozwoju poprzez zintegrowanie społecznych, gospodarczych i środowiskowych aspektów rozwoju, zbudowanie modelu rozwoju, który będzie sprzyjał wzrostowi gospodarczemu i większemu włączeniu społecznemu oraz racjonalnie wykorzystywał zasoby środowiska naturalnego, a poprzez to osiąganie lepszej jakości życia oraz rozwiązywanie problemu ubóstwa. Dobrobyt (Prosperity) Przekształcanie gospodarek sprzyjające tworzeniu miejsc pracy i zapewnieniu inkluzywnego rozwoju, w tym przestawienie się na zrównoważone modele konsumpcji i produkcji, przy wykorzystaniu nowych technologii i potencjału biznesu, zapewnienie dostępu do dobrej edukacji, opieki zdrowotnej,
----	--	--

		czystej wody, elektryczności, transportu, telekomunikacji, ułatwianie podejmowania działalności gospodarczej, inwestowania, wymiany handlowej; zintensyfikowanie zrównoważonego rozwoju miast. Pokój (Peace) Budowanie pokoju oraz skutecznych, sprawiedliwych, otwartych i odpowiedzialnych instytucji gwarantujących wzmocnienie roli prawa, włączenie społeczne i współdecydowanie, wzmocnienie roli i odpowiedzialności instytucji, które powinny wspierać rządy prawa, prawo własności, wolność słowa i mediów, wolność polityczną, dostęp do sprawiedliwości, niedyskryminowanie kogokolwiek. Partnerstwo (Partnership) Nowe globalne partnerstwo polegające na solidarności, współpracy, odpowiedzialności i przejrzystości podejmowanych działań, dotyczy to zarówno partnerstwa pomiędzy rządami, jak i administracją lokalną, regionalną, środowiskami naukowymi, biznesem i wszystkimi zainteresowanymi stronami i grupami. Strategia Rozwoju Gminy Wielgomłyny jest zgodna z Agendą 2039, gmina priorytetowo traktuje zrównoważony rozwój w każdym obszarze swojego funkcjonowania. Projektowanie rozwoju gminy odbywa się w oparciu o troskę o środowisko naturalne, dobrobyt mieszkańców, jakość życia i infrastrukturę techniczną.
2.	Polityka Spójności Unii Europejskiej na lata 2021-2027	Cele polityki spójności na lata 2021 – 2027: 1. Inteligentniejsza Europa (innowacyjna i inteligentna transformacja gospodarcza) 2. Bardziej ekologiczna, niskoemisyjna Europa (w tym transformacja sektora energetycznego, przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, dostosowanie do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem) 3. Bardziej połączona Europa (mobilność i łączność TIK) 4. Bardziej prospołeczna Europa (europejski filar praw socjalnych)

		5. Europa bliższa obywatelom (zrównoważony rozwój obszarów miejskich, wiejskich i przybrzeżnych oraz inicjatywy lokalne. 2 cele horyzontalne: - Budowanie potencjału administracyjnego - Współpraca między regionami i ponad granicami (osadzenie współpracy w głównym nurcie). Założenia Strategii realizują politykę spójności na lata 2021 – 2027. Gmina będzie się rozwijać w oparciu o realizację projektów obejmujących m.in. transformację energetyczną, rozwój innowacyjnej przedsiębiorczości, poprawę lokalnej infrastruktury, adaptację do zmian klimatu.
3.	Europejski Zielony Ład (EU Green Deal)	Europejski Zielony Ład (EU Green Deal) to kompleksowa strategia Unii Europejskiej dotycząca ochrony środowiska oraz przeciwdziałaniu zmianom klimatycznym. Tym samym Europa do 2050 r. aspiruje do bycia pierwszym kontynentem neutralnym dla klimatu. Plan ambitny, ale możliwy do zrealizowania, biorąc pod uwagę pełne zaangażowanie wszystkich państw członkowskich w jego realizację. Głównym celem, obok neutralności klimatycznej, jest przede wszystkim ochrona życia ludzkiego oraz zwierząt i roślin, przy jednoczesnym wsparciu transformacji energetycznej na rzecz czystej technologii. Europejski Zielony Ład składa się z 10 założeń: 1. Europa bez zanieczyszczeń - zanieczyszczenie powietrza, wody oraz rozwiązanie problemu zanieczyszczenia przemysłowego; 2. Przejście na gospodarkę cyrkulacyjną - przyjęcie nowego planu działania na rzecz gospodarki o obiegu zamkniętym do marca 2020 r.; 3. Program "Farm to Fork" - cele dotyczące redukcji chemicznych pestycydów (50% do 2030 r.), nawozów i zwiększenie powierzchni upraw organicznych; 4. Zielona Wspólna Polityka Rolna - wysokie ambicje środowiskowe i klimatyczne w ramach reformy Wspólnej Polityki Rolnej; 5. Mechanizm JUST Transition - wsparcie finansowe dla regionalnych planów transformacji energetycznej;

		6. Finansowanie transformacji - fundusze na zielone innowacje i inwestycje publiczne; 7. Czysta, przystępna cenowo i bezpieczna energia - ocena ambicji państw członkowskich ujętych w ramach krajowych planów w zakresie energii i klimatu; 8. Osiągnięcie neutralności klimatycznej - propozycja pierwszej ustawy klimatycznej zapisującej cel neutralności klimatycznej do 2050r.; 9. Zrównoważony transport - przyjęcie strategii na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności, a także przegląd dyrektywy w sprawie infrastruktury paliw alternatywnych i rozporządzenia TEN-T; 10. Ochrona europejskiego kapitału naturalnego - propozycja strategii UE na rzecz różnorodności biologicznej do 2030 r. Strategia Rozwoju Gminy w swoich planach uwzględnia działania dotyczące ochrony środowiska oraz przeciwdziałaniu zmianom klimatycznym, ma to odzwierciedlenie w celach oraz w przewidzianych do realizacji projektach inwestycyjnych.
4.	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Strategia określa podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym i przestrzennym w perspektywie roku 2020 i 2030. SOR przedstawia nowy model rozwoju – rozwój odpowiedzialny oraz społecznie i terytorialnie zrównoważony. Jest on oparty o indywidualny potencjał terytorialny, inwestycje, innowacje, rozwój, eksport oraz wysoko przetworzone produkty. Nowy model rozwoju zakłada odchodzenie od dotychczasowego wspierania wszystkich sektorów/branż na rzecz wspierania sektorów strategicznych, mogących stać się motorami polskiej gospodarki. Jego fundamentalnym wyzwaniem jest przebudowanie modelu gospodarczego tak, żeby służył on całemu społeczeństwu. Cele szczegółowe: I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną (obszary: Reindustrializacja, Rozwój innowacyjnych firm, małe i średnie przedsiębiorstwa, Kapitał dla rozwoju, Ekspansja zagraniczna);

		II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony (obszary: Spójność społeczna, Rozwój zrównoważony terytorialnie); III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu (obszary: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce, Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, E-państwo, Finanse publiczne, Efektywność wykorzystania środków UE) oraz obszary wpływające na osiągnięcie celów Strategii: Kapitał ludzki i społeczny, Cyfryzacja, Transport, Energia, Środowisko, Bezpieczeństwo Narodowe. Strategia Rozwoju Gminy w swoich założeniach uwzględnia priorytetowe obszary wymienione w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. Gmina zamierza aktywnie dbać o rozwój swój i otoczenia społeczno – gospodarczego realizując własne projekty lub tworząc przestrzeń i ramy do realizacji indywidualnych przedsięwzięć.
5.	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)	KSRR 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Strategia ta jest zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalne. Odegra on w nadchodzących latach ważną rolę w procesie programowania środków publicznych, w tym funduszy UE. 1. Adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczanie zagrożeń dla środowiska. 2. Przeciwdziałanie negatywnym skutkom procesów demograficznych. 3. Rozwój i wsparcie kapitału ludzkiego i społecznego. 4. Wzrost produktywności i innowacyjności regionalnych gospodarek. 5. Rozwój infrastruktury podnoszącej konkurencyjność, atrakcyjność inwestycyjną i warunki życia w regionach.

		6. Zwiększenie efektywności zarządzania rozwojem (w tym finansowania działań rozwojowych) oraz współpracy między samorządami terytorialnymi i między sektorami. 7. Przeciwdziałanie nierównościom terytorialnym i przestrzennej koncentracji problemów rozwojowych oraz niwelowanie sytuacji kryzysowych na obszarach zdegradowanych. Cele główny i cele szczegółowe polityki regionalnej Cel główny KSRR: Głównym celem polityki regionalnej jest efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym <pre> graph TD C1[Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym] C2[Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych] C3[Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie] C1 --> 1.1[1.1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo - wschodnia Polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją] C1 --> 1.2[1.2. Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze] C1 --> 1.3[1.3. Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska] C1 --> 1.4[1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych] C1 --> 1.5[1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów] C2 --> 2.1[2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego] C2 --> 2.2[2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym] C2 --> 2.3[2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach] C3 --> 3.1[3.1. Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem] C3 --> 3.2[3.2. Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym] C3 --> 3.3[3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych] C3 --> 3.4[3.4. Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej] </pre> Cele KSRR 2030 wpisują się w wyzwania i przewidziane inwestycje tzw. twarde jak i miękkie zaplanowane przez gminę. Gmina Wielgomłyny zamierzają prowadzić politykę równoległego rozwoju sfery społecznej, gospodarczej i przestrzennej.
6.	Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r.	Głównym celem krajowej polityki transportowej przedstawionej w strategii jest zwiększenie dostępności transportowej kraju oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego przez utworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego na poziomie krajowym, europejskim i globalnym. Osiągnięcie tego celu pozwoli na rozwijanie dogodnych warunków, sprzyjających stabilnemu rozwojowi gospodarczemu kraju. Realizacja celu głównego w perspektywie do 2030 r. wymaga podjęcia następujących działań:

		• budowy zintegrowanej i wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce; • poprawy sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym; • zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności (chodzi m.in. o promocję transportu zbiorowego); • poprawy bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów; • ograniczania negatywnego wpływu transportu na środowisko; • poprawy efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe. Gmina Wielgomłyny zamierza dbać o rozwój swojej dostępności transportowej, poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego poprzez realizację inwestycji mających na celu modernizację dróg lokalnych.
7.	Polityka energetyczna Polski do 2040 r.	W PEP2040 podejmowane są strategiczne decyzje inwestycyjne, mające na celu wykorzystanie krajowego potencjału gospodarczego, surowcowego, technologicznego i kadrowego oraz stworzenie poprzez sektor energii dźwigni rozwoju gospodarki, sprzyjającej sprawiedliwej transformacji. Główne filary strategii¹³ I filar Sprawiedliwa transformacja II filar Zeroemisyjny system energetyczny III filar Dobra jakość powietrza Gmina uwzględni w swoich planach działania związane z transformacją energetyczną w ramach tzw. sprawiedliwej

¹³ Polityka energetyczna Polski do 2040 r.: Biuletyn Informacji Publicznej Ministerstwa Klimatu i Środowiska (mos.gov.pl).

		transformacji, planuje dalszy rozwój odnawialnych źródeł energii, przechodzenie na gospodarkę niskoemisyjną.
8.	Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030	Strategia rozwoju województwa jest najważniejszym dokumentem samorządu województwa określającym wizję i cele polityki regionalnej w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym oraz działania niezbędne do ich osiągnięcia. W Strategii wskazano trzy cele strategiczne w ramach trzech sfer: gospodarczej, społecznej i przestrzennej: • Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka, • Obywatelskie społeczeństwo równych szans, • Atrakcyjna i dostępna przestrzeń. Dodatkowo wskazano jeden cel horyzontalny: Efektywnie i odpowiedzialnie zarządzany region.

Zgodność celów Strategii Rozwoju Gminy Wielgomłyny z celami Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030

Strategia Rozwoju Gminy Wielgomłyny do 2032 r. w swoich założeniach i planach rozwojowych jest zgodna z celami strategicznymi zawartymi w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030. Przewidywane przez gminę projekty wpisują się w obszary o ważnym znaczeniu dla rozwoju województwa łódzkiego zarówno na płaszczyźnie infrastrukturalnej, jak również społecznej. Gmina zamierza realizować przedsięwzięcia odpowiadające na zdiagnozowane w regionie potrzeby i problemy, które będą wdrażane dzięki dostępnym instrumentom finansowania zewnętrznego pochodzących ze środków krajowych i unijnych.

Cele Strategii rozwoju Gminy Wielgomłyny	Cele Strategii rozwoju województwa łódzkiego¹⁴
Wyzwania Gminy Wielgomłyny: I. Lepsza jakość życia mieszkańców oraz konkurencyjność gminy dzięki budowie infrastruktury technicznej. II. Ochrona środowiska - dostosowanie się do zmian klimatycznych poprzez efektywną	Cel horyzontalny: Efektywnie i odpowiedzialnie zarządzane województwo: Kierunki działań: a. Podnoszenie wiedzy i umiejętności z zakresu planowania i zarządzania rozwojem pracowników

¹⁴ http://strategia.lodzkie.pl/wp-content/uploads/2021/05/SRWL-2030_6.05.2021_uchwalona.pdf

gospodarkę zasobami i redukcję emisji gazów cieplarnianych. III. Wspieranie przedsiębiorczości - udzielanie pomocy osobom oraz podmiotom zainteresowanym inwestycjami na obszarze gminy, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju turystyki i rekreacji. IV. Lokalny rozwój kierowany przez społeczność.	administracji samorządowej wszystkich szczebli b. Upowszechnianie wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w zarządzaniu rozwojem c. Wzmacnianie współpracy i partnerstwa samorządów d. Prowadzenie zintegrowanej i terytorialnie ukierunkowanej polityki zrównoważonego rozwoju przestrzennego. Cele strategiczne: - Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka ; - Obywatelskie społeczeństwo równych szans; - Atrakcyjna i dostępna przestrzeń
<i>Cel strategiczny: Poprawa jakości życia mieszkańców gminy, dbałość o wizerunek gminy, stworzenie przestrzeni przyjaznej do życia, pracy, wypoczynku</i>	Cele operacyjne: ▪ ochrona i kształtowanie krajobrazu ▪ zwiększenie dostępności transportowej ▪ nowoczesna energetyka w województwie ▪ zwiększenie dostępności do usług teleinformatycznych
<i>Cel strategiczny: Podejmowanie działań na rzecz ochrony środowiska</i>	Cele operacyjne: ▪ adaptacja do zmian klimatu i poprawa jakości zasobów środowiska ▪ Racjonalizacja gospodarki odpadami
<i>Cel strategiczny: Budowa konkurencyjnej lokalnej gospodarki</i>	Cele operacyjne:

	▪ zwiększenie potencjału badawczego i innowacyjnego ▪ wsparcie rozwoju MŚP ▪ rozwój sektora rolnego i zwiększenie jego konkurencyjności ▪ Zwiększenie dostępności do usług teleinformatycznych
<i>Cel strategiczny: Zwiększenie aktywności i zaangażowania mieszkańców w życie gminy poprzez udział w realizacji wspólnych przedsięwzięć</i>	Cele operacyjne: ▪ podnoszenie jakości kapitału ludzkiego ▪ rozwój kapitału społecznego ▪ poprawa stanu zdrowia mieszkańców ▪ ograniczenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego

Zgodność celów Strategii Rozwoju Gminy Wielgomłyny z celami Strategii Rozwoju Powiatu Radomszczańskiego do 2030 r.

Priorytety i cele wyszczególnione w strategii zostały określone na podstawie wniosków z kompleksowej diagnozy uwarunkowań i potrzeb rozwojowych oraz potencjału Powiatu Radomszczańskiego, zdefiniowanych wyzwań rozwojowych i przyjętej wizji rozwoju do 2030 roku. Elementem budowy spójnej strategii oraz marki regionu jest użycie kluczowego hasła identyfikacyjnego Powiatu, czyli słowa „ERA”. W planie operacyjnym niniejszej strategii, wyznaczono zatem pięć kluczowych obszarów strategicznych:

- ERA komfortu;
- ERA pomocy;
- ERA zasobności;
- ERA ochrony środowiska;
- ERA współpracy.

Cele Strategii rozwoju Gminy Wielgomłyny	Cele Strategii rozwoju Powiatu Radomszczańskiego do 2030 roku (projekt)¹⁵
Cel strategiczny: Poprawa jakości życia mieszkańców gminy, dbałość o wizerunek gminy, stworzenie przestrzeni przyjaznej do życia, pracy, wypoczynku	ERA komfortu Cel strategiczny: Wzrost jakości życia mieszkańców Powiatu
Cel strategiczny: Podejmowanie działań na rzecz ochrony środowiska	ERA środowisko Cel strategiczny: Transformacja klimatyczna w Powiecie
Cel strategiczny: Budowa konkurencyjnej lokalnej gospodarki	ERA zasobności Cel strategiczny: Zrównoważony rozwój gospodarczy
Cel strategiczny: Zwiększenie aktywności i zaangażowania mieszkańców w życie gminy poprzez udział w realizacji wspólnych przedsięwzięć	ERA pomocy Cel strategiczny: Zapewnienie opieki i wsparcia mieszkańcom Powiatu Cel strategiczny: Wzrost efektywności zarządzania Powiatem

System wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Wielgomłyny

Realizacja, monitoring i ewaluacja

Strategia jest dokumentem, który należy monitorować i w miarę potrzeb aktualizować, tak żeby przez cały okres w kontekście celów i zadań opracowanie nie traciło swojej aktualności. System monitorowania i ewaluacji jest istotnym wymogiem, stawianym dokumentom strategicznym i ma koncentrować się na weryfikacji postępów we wdrażaniu oraz osiąganiu założonych celów. Gromadzenie i interpretacja danych dotyczących strategii pozwala na bieżące korekty działań komórek organizacyjnych i osób wdrażających strategię w razie wystąpienia nieprawidłowości.

Monitoring wdrażania strategii służy:

- kontroli postępu realizacji poszczególnych projektów wyznaczonych w ramach poszczególnych celów strategicznych;

¹⁵ https://radomszczanski.pl/aktualnosc-2762-konsultacje_spoleczne_projektu.html?fbclid=IwAR0J-WL2b1hti_ZyN7fTqy7EthFSME_LaoO_Tf4p1CZH2UV19Bd_pKXc20s

- obserwacji i ocenie stanu zaawansowania konkretnych projektów umożliwiającej bieżącą identyfikację trudności w ich realizacji;
- ocenie zaangażowania komórek organizacyjnych i osób odpowiedzialnych za ich wdrażanie;
- weryfikacji zgodności z założonymi celami;
- efektywności wykorzystania przeznaczonych na ich realizację środków.

Celem przeprowadzania monitoringu jest weryfikacja danych odnośnie realizacji celów operacyjnych i dokonywanie bieżących korekt w procesie wdrażania zadań, podczas gdy w przypadku ewaluacji chodzi o formułowanie wniosków i rekomendacji mogących posłużyć udoskonalaniu założeń, jak i innych działań, które będą prowadzone w przyszłości. Natomiast ewaluacja dostarcza informacji potrzebnych do rozwiązywania problemów, które nie mogą zostać zdiagnozowane jedynie w oparciu o monitoring¹⁶. Ewaluacja to obiektywna ocena rezultatu wdrażania strategii, której celem jest dostarczenie rzetelnych i przydatnych informacji, służących wsparciu procesu decyzyjnego. Celem systemu monitorowania i ewaluacji jest:

- ocenianie skuteczności strategii;
- wczesne ostrzeganie przed zagrożeniami;
- wykrywanie zbliżania się do momentów, w których następuje konieczność zmiany drogi rozwoju gminy;
- dostarczenie informacji niezbędnych do ewaluacji i w konsekwencji podjęcia decyzji o aktualizacji całej strategii lub niektórych jej części.

Zakres monitorowania i ewaluacji obejmuje:

- realizację strategii,
- ocenę stopnia osiągnięcia celów operacyjnych,
- czynniki rozwojowe wewnętrzne i w otoczeniu, które w istotny sposób oddziaływały na dotychczasową realizację strategii i wpływają na ewentualną potrzebę jej aktualizacji.

System składa się z dwóch części składowych tj.:

1) Monitoringu obejmującego zbieranie i selekcjonowanie informacji, wskazanie jednostek odpowiedzialnych za pozyskiwanie, gromadzenie, przechowywanie i przetwarzanie informacji niezbędnych do wyliczania wskaźników monitoringu. Ważne jest, aby informacje były zawsze aktualne, uporządkowane i dostępne dla zainteresowanych. Monitoring realizacji poszczególnych celów operacyjnych odbywać się będzie w oparciu o przypisane do nich mierzalne wskaźniki.

¹⁶ Ewaluacja. Poradnik dla pracowników administracji publicznej.

2) Ewaluacji obejmującego ocenę i interpretację zgromadzonych w podsystemie monitoringu danych. Podstawę ewaluacji stanowią będą dane pochodzące z monitoringu, tj. systematycznego badania procesu wdrażania strategii oraz efektów podejmowanych działań. Sprawnie funkcjonujący i odpowiednio zaplanowany system monitoringu jest podstawowym warunkiem pozyskania rzetelnych danych umożliwiających dokonanie ewaluacji strategii.

Źródła finansowania

Fundusze unijne w nowej perspektywie pomogą wzmocnić polską gospodarkę, ale przede wszystkim umożliwią szybsze wyjście z kryzysu wywołanego przez pandemię koronawirusa. Środki finansowe zostaną zainwestowane w rozwój, infrastrukturę, cyfryzację, środowisko, edukację, rolnictwo, zdrowie oraz tworzenie nowych miejsc pracy. Nowa perspektywa finansowa Unii Europejskiej na lata 2021 - 2027 stwarza duże możliwości realizacji celów zawartych w strategii poprzez pozyskiwanie funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Okolo 60 % funduszy z polityki spójności trafi do programów realizowanych na poziomie krajowym. Pozostałe 40 % otrzymają programy regionalne, zarządzane przez marszałków województw. Pieniądze na programy regionalne podzielono według algorytmu opartego na danych statystycznych, między innymi na liczbie ludności i PKB na mieszkańca.

Każde województwo posiada własny program, który sfinansuje inwestycje na jego terenie. Łącznie województwa dostaną 153 mld 44% wszystkich pieniędzy europejskich:

- ❖ ***rozwój przedsiębiorczości,***
- ❖ ***lepszy dostęp do edukacji, ochrony zdrowia i kultury,***
- ❖ ***poprawa infrastruktury społecznej,***
- ❖ ***troska o środowisko,***
- ❖ ***technologie cyfrowe, energetyka i transport.***

Poza budżetem własnym przewidzianym na inwestycje do dyspozycji gminy i pozostałych interesariuszy będą fundusze strukturalne, w tym ***Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021 - 2027***, czyli program, który będzie stanowił podstawowy dokument, określający kierunki wykorzystania środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w województwie łódzkim. Region planuje wspierać szeroki zakres działań przy wykorzystaniu Funduszy Europejskich, obejmujący m.in.:

- działalność B+R,
- inwestycje w MŚP,

- wykorzystanie odnawialnych źródeł energii,
- efektywność energetyczną,
- zrównoważony transport,
- adaptację do zmian klimatu,
- gospodarkę wodną,
- bioróżnorodność,
- gospodarkę o obiegu zamkniętym,
- zatrudnienie,
- dostęp do usług społecznych,
- włączenie społeczne,
- rozwój umiejętności i kompetencji,
- działania z zakresu turystyki, kultury i rewitalizacji.

Planowane priorytety w ramach programu:

- I. Priorytet: 1. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA INNOWACYJNEGO ŁÓDZKIEGO;
- II. Priorytet: 2. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA ZIELONEGO ŁÓDZKIEGO;
- III. Priorytet: 3. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA MOBILNEGO ŁÓDZKIEGO;
- IV. Priorytet: 4. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA LEPIEJ POŁĄCZONEGO ŁÓDZKIEGO;
- V. Priorytet: 5. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA ROZWOJU LOKALNEGO W ŁÓDZKIEM;
- VI. Priorytet: 6. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA ŁÓDZKIEGO PRZYJAZNEGO MIESZKAŃCOM;
- VII. Priorytet: 7. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA ZATRUDNIENIA I INTEGRACJI W ŁÓDZKIEM;
- VIII. Priorytet: 8. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA EDUKACJI I KADR W ŁÓDZKIEM
- IX. Priorytet: 9. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA ŁÓDZKIEGO W TRANSFORMACJI

Ponadto środki będą dostępne w ramach Wspólnej Polityki Rolnej. W jej ramach będzie wdrażany w nowym okresie Program Rozwoju Obszarów Wiejskich. Ponadto zrównoważony rozwój obszarów wiejskich będzie wspierany przez Krajową Sieć Obszarów Wiejskich (KSOW) oraz Lokalnych Grup Działania. Nowe działania w ramach WPR będą koncentrowały się na wspieraniu rozwoju sektora rolno-spożywczego oraz ocenie jego oddziaływania na klimat i środowisko, ze szczególnym uwzględnieniem ich ochrony. Dla Miejskich Obszarów Funkcjonalnych w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 przewidziano wsparcie w postaci Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT). Szczegółowy zakres wsparcia w ramach ZIT zostanie określony zgodnie z Umową Partnerstwa w programie regionalnym. W ramach instrumentu ZIT realizowane będą mogły być projekty o zintegrowanym

charakterze pod względem tematycznym lub terytorialnym, koncentrujące się na wyzwaniach rozwojowych, które jednostki samorządu terytorialnego tworzące MOF zdecydują się adresować wspólnie, tak na etapie realizacji projektu jak i późniejszej eksploatacji.

Planowane programy w latach 2021 – 2027¹⁷

Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS)

Pieniądze z Funduszu Europejskiego dla Rozwoju Społecznego będą inwestowane między innymi w poprawę sytuacji osób na rynku pracy, zwiększenie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnienie opieki nad dziećmi, edukację i zdrowie. Celem FERS będzie poprawa sytuacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami. Dofinansowanie z FERS trafi także na zwiększenie dostępności opieki żłobkowej. FERS będzie koncentrował się także na jakości edukacji, w tym kształcenia zawodowego i szkolnictwa wyższego. W obszarze zdrowia, podobnie jak w obecnej perspektywie finansowej, priorytetem będzie przejście od opieki instytucjonalnej do opieki lokalnej. Fundusze unijne w ramach FERS wesprą także osoby starsze potrzebujące opieki oraz dzieci i młodzież z zaburzeniami psychicznymi.

Program Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG)

Nowoczesna Gospodarka

Program Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027 stanowi kontynuację dwóch wcześniejszych programów Innowacyjna Gospodarka 2007-2013 oraz Inteligentny Rozwój 2014-2020.

¹⁷ <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/fundusze-2021-2027/>

Przed Programem stawiamy następujące cele:

- zwiększenie potencjału w zakresie badań i innowacji oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii;
- wzrost konkurencyjności MŚP;
- rozwinięcie umiejętności na rzecz inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości;
- transformacja gospodarki w kierunku Przemysłu 4.0 oraz zielonych technologii

Realizacja jest przewidziana w formie instrumentów pogrupowanych w cztery priorytety:

I – Wsparcie dla przedsiębiorców, czyli zapewnienie dofinansowania w obszarach B+R, wdrożeń nowych rozwiązań, infrastruktury B+R, internacjonalizacji, rozwoju kompetencji, automatyzacji i robotyzacji, zielonej gospodarki.

II – Środowisko przyjazne innowacjom, czyli wspieranie projektów strategicznym znaczeniu dla polskiej gospodarki, w tym m.in. rozbudowy publicznej infrastruktury badawczej, transferu i komercjalizacji technologii powstających na uczelniach i w instytutach, a także wzmacnianie potencjału instytucji otoczenia biznesu takich jak akceleratorzy, klastry, instytucje badawcze oraz szerokie wsparcie start-upów.

III - Zazielenienie przedsiębiorstw, czyli wsparcie projektów bezpośrednio przyczyniających się do realizacji celów Europejskiego Zielonego Ładu, w tym neutralności klimatycznej, zielonej transformacji gospodarki i zrównoważonego rozwoju. Oferta dla przedsiębiorstw będzie obejmować zielony fundusz gwarancyjny, kredyt ekologiczny oraz projekty IPCEI. Uzupełnieniem będą innowacyjne zamówienia publiczne na prace B+R nad technologiami i produktami jeszcze nieistniejącymi na rynku, pożądanymi ze względów społecznych i środowiskowych.

IV - Pomoc techniczna, czyli zapewnienie systemowego wsparcia dla potencjalnych beneficjentów poprzez realizację działań zachęcających i ułatwiających ubieganie się o środki z Programu, kontynuacja STEP i Innovation Coach, wspieranie beneficjentów w realizacji projektów, a także zapewnienie wsparcia administracyjnego w realizacji Programu.

Oferta Programu skierowana jest do:

- przedsiębiorstw,
- sektora nauki,
- konsorcjów przedsiębiorców oraz konsorcjów przedsiębiorców z organizacjami badawczymi,
- instytucji otoczenia biznesu, czyli ośrodków przedsiębiorczości, ośrodków innowacji, instytucji finansowych.

Formy wsparcia:

Oferujemy:

- dotacje,

- instrumenty finansowe,
- kapitałowe oraz gwarancyjne,
- instrumenty łączące finansowanie zwrotne i dotacyjne.

Budżet:

ok 7,9 mld euro

Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC)

Program Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027 jest kontynuacją Programu Polska Cyfrowa 2014-2020 i stanowi kolejny etap cyfrowej transformacji kraju. Zakres wsparcia w ramach Programu jest komplementarny ze wsparciem pozostałych programów realizujących cele polityki spójności na lata 2021-2027 oraz innych instrumentów krajowych i unijnych. Ryzyko pokrywania się obszarów wsparcia będzie niwelowała przyjęta linia demarkacyjna uzgodniona między poszczególnymi programami krajowymi i regionalnymi.

Cele Programu:

- budowa społeczeństwa gigabitowego w Polsce,
- udostępnienie zaawansowanych e-usług pozwalających w pełni na elektroniczne załatwienie spraw obywateli i przedsiębiorców (4 i 5 stopień e-dojrzałości usług),
- zapewnienie cyberbezpieczeństwa poprzez wsparcie w ramach nowego dedykowanego obszaru interwencji,
- rozwój gospodarki opartej na danych wykorzystującej najnowsze technologie cyfrowe,
- rozwój współpracy na rzecz tworzenia cyfrowych rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych,

- wsparcie rozwoju zaawansowanych kompetencji cyfrowych, w tym również w obszarze cyberbezpieczeństwa dla jst i przedsiębiorców.

Pandemia COVID-19 pokazała jak istotny jest szybki rozwój ww. obszarów dla sprawnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństw w czasie tego typu zagrożeń. To dzięki procesowi cyfryzacji możliwa jest zdalna praca i edukacja, korzystanie z e-usług publicznych, w tym usług zdrowotnych, a także robienie zakupów czy załatwianie spraw w banku bez wychodzenia z domu.

Program kierowany jest przede wszystkim do:

- przedsiębiorców,
- administracji publicznej,
- organizacji pozarządowych,
- podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki,
- podmiotów leczniczych,
- instytucji kultury.

Zakładana forma wsparcia:

- dotacje.

Budżet”

- Ok. 2 mld euro.

Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko

Infrastruktura, Klimat,
Środowisko

Głównym celem Programu jest poprawa warunków rozwoju kraju poprzez budowę infrastruktury technicznej i społecznej zgodnie z założeniami rozwoju zrównoważonego, w tym poprzez:

- obniżenie emisyjności gospodarki transformację w kierunku gospodarki przyjaznej środowisku i o obiegu zamkniętym;

- budowę efektywnego i odpornego systemu transportowego o jak najniższym negatywnym wpływie na środowisko naturalne;
- dokończenie realizacji odcinków sieci bazowej TEN-T do roku 2030;
- poprawę bezpieczeństwa transportu zapewnienie równego dostępu do opieki zdrowotnej oraz poprawę odporności systemu ochrony zdrowia;
- wzmocnienie roli kultury w rozwoju społecznym i gospodarczym.

Program przyczyni się do zwiększenia efektywności energetycznej mieszkalnictwa, budynków użyteczności publicznej i przedsiębiorstw oraz zwiększy udział zielonej energii z odnawialnych źródeł energii w końcowym zużyciu energii.

Inwestycje w infrastrukturę energetyczną mają przynieść poprawę jakości i bezpieczeństwa funkcjonowania sieci elektroenergetycznych oraz rozwój inteligentnych sieci gazowych i wzrost ich znaczenia w nowoczesnym, zielonym systemie energetycznym. Inwestycje w sektorze środowiska mają przyczynić się do większej odporności na zmiany klimatu (w tym na susze i powodzie) oraz ochronę dziedzictwa przyrodniczego (wzrost zdolności retencyjnych oraz poprawę systemów monitorowania i zarządzania kryzysowego).

W Programie duże znaczenia przywiązano do poprawy gospodarowania wodą pitną oraz ściekami komunalnymi, a także odpadami komunalnymi. Planuje się wzmocnić ochronę bioróżnorodności i naturalnych ekosystemów; będziemy rozwijać systemy monitorowania zasobów przyrodniczych, aby ułatwić ich ochronę. Celem jest zmniejszenie emisji w transporcie poprzez rozwój transportu szynowego, w tym w miastach, zwiększymy dostępność komunikacji zbiorowej, a także alternatywne wobec dróg łańcuchy logistyczne (porty morskie, drogi wodne śródlądowe, przewozy intermodalne).

Oferta Programu skierowana będzie do m.in.:

- przedsiębiorstw,
- jednostek samorządu terytorialnego,
- podmiotów świadczących usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego,
- właścicieli budynków mieszkalnych,
- państwowych jednostek budżetowych i administracji publicznej,
- dostawców usług energetycznych,
- zarządców dróg krajowych i linii kolejowych,
- służb ratowniczych (ratownictwo techniczne) i odpowiedzialnych za bezpieczeństwo ruchu,
- Państwowej Straży Pożarnej,
- podmiotów zarządzających portami lotniczymi oraz portami morskimi,
- organizacji pozarządowych,

- instytucji ochrony zdrowia, instytucji kultury,
- kościoły i związki wyznaniowe.

Formy wsparcia:

- dotacje,
- instrumenty finansowe,
- instrumenty łączące finansowanie zwrotne i dotacyjne.

Budżet:

- ponad 25 mld euro.